درعلیه، غلطه‌ده (آرەولك) غزته‌سی اداره‌خانه‌سنه
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Նորատունկեան խան

Les annonces sont reçues
à la Direction du Journal "AREVELK„
Galata, CONSTANTINOPLE.

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԹԵՐԹԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ

20 ՓԱՐԱ.

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ
Պոլսոյ եւ գաւառներու համար տարեկան. 140 Ղրշ
» » » վեցամսեայ. 70 »
» » » եռամսեայ. 40 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան. 40 Ֆրք
» » » վեցամսեայ. 20 »
Դրամի փոխարէն փոսթայի փուլ կ'ընդունուի, 115 դրուշի փուլը 100 դրուշի հաշուով:
Տեղական թղթատարի ծախքը բաժանորդներուն կը վերաբերի:
Տանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ.

ՅԱՒԱԿՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Իմ տեղս, ուրիշ մը՝ թերեւս աւելի խոհեմ՝ այս նիւթը չպիտի ընտրէր, քանի որ այնքան դիւրին է և այնքան հաճելի «յառաջադիմութիւններ», «համեստութիւններ», «հանճարներ» և անոնց նման դեռ կարգ մը փայփայիչ բառերով սկսիլ յօդուած մը, ու անով չոյել մեր կարգ մը անձնասիրութիւնները որոնք պատրաստ են փոքրիկ ակնարկութեան մը վրայ, ուսերնին վեր վերցնելու և դէմքերնին ծամածռելով տղու պէս լալու: Ցետոյ գանգատները կը գուան, յետոյ զրպարտութիւնները կը տեղան անձիդ դէմ՝ անիրաւ, շատ անգամ անլուր, պղծեցուցիչ: Եւ ինչո՞ւ այս ամենը. որովհետեւ համարձակեր ես, թերեւս անգիտակցաբար, անոնցմէ մէկուն տկար թելին դպչելու: Ա՛լ չեն խնայեր քեզի, ամէն միջոց աղէկ է, բաւական է որ կարենան վրէժնին լուծել, նիւթական, ֆիզիքական, բարոյական վնասի սպառնալիքներ կը թափին գլխուդ, մինչեւ որ աչքդ կարենան վախցնել, և ձայնդ խեղդել լրագրական հրապարակին վըրայ կրթական կամ գրական որ և է խնդրի մասին, մինչեւ որ սոխին զքեզ խունկին բուրվառը ձեռք առնել և ծխել, չարունակ ծխել՝ անձդ, անունդ, գիրքդ պահպանելու համար գոնէ: Սակայն զարմանալի՝ բան, բնութիւնը ամէն տեղ հակադրութիւններ յօրինած է. ինչպէս ձմեռուան հակադրութիւնն է ամառը, գիշերուան՝ լոյսը, նոյնպէս այս տեսակ մարդոց ալ իբրեւ հակապատկեր ստեղծած է այն նկարագիրները որոնք անիրաւ վրէժխնդրութեան մը սպառնալիքին ներքեւ՝ իրենց ճամբէն չեն շեղիր յայտնուցուած հրապարակային վիճաբանութիւններուն մէջ: Պարտքի ձայնը ամէնէն հզօր ձայնն է իրենց համար՝ և ճշմարտութիւնը խօսիլ՝ գերագոյն վայելքը:

Ուստի կանխաւ յանձնառու այն ամէն թշնամանքներուն՝ որոնք պիտի կուտակուին շուրջս վերստին, ուրիշ ճշմարտութիւն մը պիտի ըսեմ, զառն ինչպէս բոլոր դեղերը, որոնք հիւանդը խաբելու սահմանուած չեն, այլ բուժելու անոր ցաւերը:

Եւ ցաւ մըն է, սուտ ցաւ մը մեզի համար մեր յաւակնոտ բնաւորութիւնը, վասն զի թէ՛ ծաղրելի կ'ընէ զմեզ և թէ արգելք կ'ըլլայ մեր յառաջադիմութեան:

Այս տարի ուսուցչական Թնինչ Ցանձնաժողովին նիստերուն մէջ, դժբաղդաբար, տեսայ փորձը այդ յաւակնութեան՝ ընդհանրապէս մեր տղոց վրայ: Իրենք իրենց հմտութեան մասին այնքան կատարեալ համոզում՝ գոյացուցած են, որ ամէնէն արդար գիտողութիւնը թշնամանք մը կ'երեւայ իրենց: Մանաւանդ այս հիւանդութիւնը աւելի չէշտուած թուեցաւ ինծի գաւառացիներուն մէջ: Աւելի քննիչի կերպարանքով կը ներկայանան ժողովին քան քննելիի, ու անիրաւութիւն մը կրած ըլլալու դժգոհութիւնը կը տեսնուի իրենց կերպարանքին վրայ, երբ սխալ մը ցոյց կու տաս: Անյաջողութեան գաղափարը հաճելի բան մը չէ անտարակոյս, և ամէնէն լուրջ միտքը չի կրնար զուարթ ըլլալ անոր առջեւ. սակայն համեստութիւնը միջոց մըն է, որ քիչ անգամ յուսախաբութեան կ'ենթարկէ զմեզ, և առանց յուսախաբութեան՝ կեանքը աւելի թեթեւ ու աւելի դիւրին է կարծեմ:

Մեզի համար՝ որ ամէն ուսումներուն այբբենարանին սկիզբն ենք տակաւին, աւելի պէտք է այժ տանք մեր տղոց բարոյական կրթութեանը, սպաննելով անոնց մէջ, մանաւանդ յաւակնութեան այն հակումը, որմէ զուրկ էին մեր նախորդները, և որ հետզհետէ կ'աճի, կը ծաւալի, ահագին համեմատութիւններ կը ստանայ մեր յաջորդներուն վրայ, իր կարգին ծնունդ տալով անտանելի թերութեան մը՝ անքաղաքավարութեան:

Անոնց համար որ կոչուած են մեր մատաղ սերունդը դաստիարակելու՝ պիտի փափաքէի որ կեանքը գերծ ըլլար դառնութիւններէ, և այդ պատճառաւ միայն յանձն առի իրենց դժգոհութիւնը վրաս հրաւիրելու, թէպէտ ասով թարգմանը միայն կ'ըլլամ ընդհանուր տպաւորութեանը բոլոր ընկերներուս:

ՍԻՊԻԼ

ՀՈԳԵԼՈՅՍ
Տ. ԳՐԻԳՈՐԻՍ ԱՐՔԵՊՍ. ԱԼԷԱԹՃԵԱՆ

ՄԵՐ ԿԵԱՆՔԷՆ

«Թուչնիկ» եպիսկոպոս. — Հայ լրագրութիւնը 1860էն 1870. — Արմենակ Հայկունի. — Նշանաւոր գրագէտի մը անճանաչ մահը. — 3500 ղրուշի պարտքը եւ Ալեաթճեան Սրբազանի կտակը:

Հայ ժողովրդին անգրագէտ դասակարգին մէջ դեռ կան շատեր որոնց ծանօթ չեն Յարութիւն Սըվաճեան, Կարապետ Իւթիւճեան, Կարապետ Փանոսեան անունները: Անոնց համար՝ այդ խմբագիրները կը կոչուին պարզապէս Մեղու, Մասիս, Մանզումէ: Հոգելոյս Գրիգորիս Արքեպիսկոպոս Ալէաթճեանի համար ալ գրեթէ նոյն ձեւով մնացած էր Թուչնիկ անունը, որով կը ճանչցուէր և կը յորջորջուէր յաճախ ժողովուրդին մէջ:

Առաջին երեք հրապարակագիրներուն համար զարմանալի չէ որ ժողովուրդը չփոթած ըլլայ անոնց թերթին անունը բուն անուններնուն հետ: Անոնց խրաքանչիւրը իր բոլոր համբաւը իր թերթին կը պարտի, երկար տարիներու խմբագրութեան շնորհիւ: Բայց նոյնը եղած չէ Ալէաթճեանի համար, որ քիչ միջոց մը միայն Թուչնիկ Պեգասեանին խմբագրութիւնը ըրած է, և յետոյ դաւառները գացած է, վարդապետ ձեռնադրուած, քարոզիչ եղած, կրթական գործին աշխատած և իրեն ընտրած է խմբագրութենէ տարբեր ասպարէզ մը գործունէութեան: Եւ սակայն իր անունը մնացած է միշտ Թուչնիկ, Թուչնիկ եպիսկոպոս:

Ասիկա ապացոյց է թէ Ալէաթճեան ժողովուրդին մտքին վրայ հետք մը թողած է իր խմբագրական կեանքէն: Հակառակ իր ասուպի երեւման լրագրական հրապարակին վրայ, հոգելոյս Արքեպիսկոպոսը ուշադրութիւն գրաւած է իբր հրապարակագիր: Եթէ տաղանդը պակսած է իրեն, ինչպէս գրեթէ իր բոլոր ժամանակակից խմբագիրներուն, ունեցած է սակայն երիտասարդութեան խանդոտ սլացքը, որ յաճախ տաղանդին տեղը կը բռնէ:

Դժբաղդաբար այս պահուս աչքիս առջեւ չունիմ Թուչնի՛կ Պեգասեանի հաւաքածոն, զոր ժամանակաւ կարդացած եմ: Սակայն որքան կը յիշեմ, այդ հանդէսին գրուածները հմտութեամբ, գրական գեղեցկութեամբ չէ որ ուշագրաւ են, այլ այն անկեղծութեան չեշտով և թափով, զոր 1860էն 1870 կը գտնես Պոլսոյ մանուկ հայ լրագրութեան մէջ: Այդ ժամանակի թերթերը երփներանգ տարազի մը տպաւորութիւնը կը թողուն վրադ, տեսակ մը աալբէնի տարազ ուր բոցափայլ կարմիրը կը գտնես գորշ մոխրագոյնին քով, պոռոտ դեղինը մեղմ լուրթին կցուած, սեւն ու ճերմակը քով քովի. արձակ ու ոտանաւոր, բառեր ու բառեր, իմաստներու աղքատութիւն մը՝ զոր անկարող են ծածկելու գրաբարին քաղուած ճոխ բացատրութեանց զարդերը: Զկայ որոշ ուղղութիւն մը, տեսութեանց ներդաշնակութիւն ու միութիւն, գծուած ծրագիր մը որուն հետեւին գրողները: Այդ ամէնուն տեղը՝ երեւակայութեան խաղեր միայն, բանաստեղծի վերացումներ, և շատ մըն ալ վէճեր՝ աննշան խնդիրներու վրայ: Բայց ընթերցող սերունդներն ալ այն ատենները հիմակուան չափ խստապահանջ չէին: Իրենց ճաշակին յարմար էին իրենց մատուցուած գրական խորտիկները: Այդ է պատճառը որ շատ գրողներ, որ երբեմն անուն ունեցած են և իրենց ժամանակակիցները հրապուրած, այսօր անտարբեր կը թողուն զմեզ իբր գրող: Այդ է պատճառը հաւանօրէն որ Ալէաթճեան ալ իր Թուչնիկով տպաւորութիւն թողած է իր ժամանակակիցներուն վրայ, այդ անունը իր բուն անունին տեղ գործածուելու աստիճան:

Թուչնիկ Պեգասեանի գլխաւոր աշխատակիցը եղած է Արմենակ Հայկունի, ինչպէս գրեցինք երկուշաբթի օրը: Ալէաթճեանի ճամբորդութեանց միջոցին, էլիզայի հեղինակն է որ վարած է թերթը: Արմենակ Հայկունի, որուն բուն անունն է Համբարձում Ճիղմէճեան, original մը եղած է և այդ ատեններուն գրական այն դէմքերէն մէկը, զոր կ'արժէ ճանչցնել և որ բոլորովին անծանօթ մնացած է մանաւանդ նոր սերունդին: Վիճաբանող միտք մը եղած է ան ալ Ալէաթճեանի պէս, սակայն բոլորովին տարբեր ուղղութեամբ: Ալէաթճեան կ'երթար վարդապետի վեղար դնել գլուխը, մինչ Արմենակ Հայկունի կը մարտնչէր կղերականութեան դէմ: 1864ին Քիւրքճեան սըպարանէն կը սկսէր հրատարակել հատոր մը՝ Գայլենիք կղերականութեան, որուն քանի մը էջերը միայն տեսած եմ և ուր Հայկունի եկեղեցականներու վերարկուին գոյնով կը ներկայացնէր անոնց սիրտն ալ: Նոյնպէս իր վիճաբանութիւնները Ստեփան Փափազեանի հետ, իր ձեռմակը, Թուրֆանտա Տիկինը, Պղատոն ի Վոսփոր պայքարող դրչի մը տպաւորութիւնը թողուցած են վրաս: Իր ժամանակին մարդը չէր սակայն, և իր ամբողջ կեանքը, որ շարք մը եղած է նիւթական զրկանքներու, մանաւանդ վերջին տարիները, անգամ մըն ալ կը հաստատեն սա ճշմարտութիւնը թէ արտասովոր միտքերը՝ անոնք որ իրենց ժամանակէն վեր կը սաւառնին կամ առաջ կ'անցնին, զոհողութեանց պէտք է վարժ ըլլան: Արմենակ Հայկունի ժամանակագրական սխալ մը եղած է իր սերունդին մէջ. պէտք էր քսան տարի ետքը գար աշխարհ և անշուշտ անօթի չպիտի մնար Պոլսոյ սալայատակներուն վրայ:

Այդ խեղճ գրագէտին կեանքը երկար մարտիրոսութիւն մը եղած է: Գրականութեան և ուսուցչութեան նուիրած է ինքզինքը, և այդ երկու ասպարէզներուն մէջ ալ չէ յաջողած կանոնաւոր ապրուստ մը ճարել, հակառակ իր ստացած կրթութեան՝ որ իր ժամանակին համար բաւական բան մըն էր: Սահակ-Մեսրոպեան վարժարանին մէջ իր նախնական կրթութիւնը առած, Տօքթօր Համլինի Պէպէքի մէջ հաստատած վարժարանին մէջ անգլիերէն և ֆրանսերէն ուսած, եւրոպական գրականութեան ընտելացած, Արմենակ Հայկունի իբր թարգման մանկացած է Արեւելեան պատերազմին: Այդ պատերազմին դրուագներէն մէկ քանին պատմած է իր էլիզային մէջ, որ իր գրական լաւագոյն արտադրութիւնն է: Այդ վէպին մէջ, որ տեսակ մի ինքնակենսագրութիւն է, կը զգաս romantique ձգտումներ, որոնցմէ ինք ալ իր ժամանակակիցներուն պէս չպիտի կրնար ձերբազատիլ անշուշտ: Ու կը զգաս նաեւ սիրող տաք սիրտ մը, աղքատին կարեկից, ազնիւ զգացումներով տոգորուած, երիտասարդութեան առաջին տարիներուն անեղոտ կիրքերովը տրոփուն:

Այդ թարգմանութեան պաշտօնը վերջ կը գտնէ Արեւելեան պատերազմին հետ, և Արմենակ Հայկունի կը մտնէ նորէն ուսուցչութեան ասպարէզը: 1858ին կը հրատարակէ Մուսայքը. 1862ին Իզմիր կ'երթայ, ուր կ'աշխատակցի Զմյռնիլըեանի Ծաղիկին. յետոյ կը դառնայ Պոլիս, կ'աշխատակցի Սէրի, Թուչնիկի, Մեղուի: Մուսայքին մէջ ունի թատերական գրուածներ, որոնցմէ երկուքին անունը միայն կը յիշեմ այս պահուս՝ Ողիմպիադան և Վաsս սիrs կամ սռսկալի զիշերը, երաժշտախառն ողբերգութիւն երեք արարուածով: Ասկէ զատ իր գլխաւոր մտահոգութիւնը եղած է երիտասարդութեան մտաւորութիւնները մատնանիշ ընել և զգուշացնել պատանիները, օգտակարխորհուրդներ տալով. այս ոգիով է որ գրած է Դաղտնիք բնութեան, Դեռեզման երիտասարդաց, Դառնան ծաղիկներ, որոնք ձեռքէ ձեռք խլուած են ժամանակին: Ոչ այս հրատարակութիւնները սակայն, ոչ իր ուսուցչական գործունէութիւնը չեն կըրցած չնորհք ապրուստ մը հայթայթել իրեն, և միշտ աղքատ ապրած է, օրը օրին, bohêmeի կեանք մը:

1866ին վերջ գտած են իր տառապանքները: Այս հանրածանօթ գրողը աննշան մահ մը ունեցած է, և Ստեփան Փափազեան միայն, իր Ժամանակին մէջ, քանի մը տող նուիրած է անոր յիշատակին: Եւ սակայն շատ որոշ գաղափար մը կու տայ ձեզի 1870էն առջի մեր լրագրութեան վրայ: Բոլոր այն թերթերը որոնք սիւնակներով գովասանք կը կարդային հարուստ Ամիրայի մը «վաղամեռիկ» կնոջ կամ աղջկան վրայ, քանի մը տող իսկ չեն զոհած անհետացող այդ գրական դէմքին, որ ինքնուրոյն տաղանդ մը եղած էր, և որ աղքատ ապրած և աղքատ էր մեռած:

Թէեւ բոլորովին տարբեր ասպարէզի մը նուիրուած, Ալէաթճեան Սրբազան ալ իր Թուչնիկ Պեգասեանի աշխատակցին պէս աղքատ մեռաւ: Հակառակ իր վարած զանազան առաջնորդական պաշտօններուն, որոնք ուրիշներու համար ոսկիի հանքեր եղած են ժամանակին, Ս. Խաչի քարոզիչը, իր վերջին օրերուն, պէտք ունեցաւ հանրային ձեռնտուութեան, և մեռաւ պարտքով: Հայ բժիշկները, գրեթէ ամէնքն ալ, ձրիաբար այցելեցին իրեն, սակայն դեղագործը, հացագործը, նպարավաճառը իրենց դրամը կը պահանջեն այսօր, որ, ինչպէս կը լսենք, կը հասնի 3500 ղրուշի:

Ալէաթճեան Սրբազան կը թողու միայն տուն մը, իր կահ կարասին, և իր մատենադարանը: Կը թողու նաեւ կտակ մը, ուր հաւանօրէն իր այդ գոյքերուն մասին կարգադրութիւններ ըրած է: Եթէ այդ պարտքը չվճարուի, գոյքերը ծախուելով անոր վճարման պիտի յատկանան մասամբ, և կտակն ալ մասամբ միայն պիտի կրնայ գործադրուիլ:

Չէ՞ք կարծեր որ իր վրայ չիրիմ մը կանգնելու գաղափարին չափ կարեւոր ըլլայ նաեւ այդ պարտքին հատուցումը, որուն շնորհիւ միայն կէտ առ կէտ պիտի կրնայ գործադրուիլ հոգելոյս Սրբազանին վերջին կամքը:

ՀՐԱՆՏ ԱՍԱՏՈՒՐ

ՕՐՕՐՕՒԱԳԻԾՆԵՐ

ՎԱՅՐԿԵՆԱԿԱՆ

ՊՐՕՖ. ՅԱԿՈԲՈՍ ՃԷՃԻԶԵԱՆ

Իր համբաւը կը պարտի Րօպէրթ Քօլէճին, իր գրչին ու շատ մըն ալ... իր լեզուին:

Իբր ուսուցիչ, Րօպէրթ Քօլէճին մէջ, որուն առաջին ընծայաւարտներէն է, երեսուն տարիէ աւելի է որ կ'աւանդէ հայ լեզուն: Քաջ գրաբար գիտէ, թէեւ համոզուած աշխարհաբարեան մը ըլլայ: Իր դասախօսութեան շնորհիւ, այդ ամերիկեան վարժարանը միակ օտար հաստատութիւնն է ուր յաճախող հայ աշակերտը չ'օտարանար:

Իբր գրող, իր տեղը ունի մեր գիտական գրականութեան մէջ. իր Շարժմունք Երկնային մարմնոց այն գրուածներէն է որոնք աննշան չեն անցնիր. դժբախտաբար գրելու մասին շատ սակաւապէտ է, չըսենք ծոյլ: Ինք որ կը դողայ մէկուն դէմ ո և է անիրաւութիւն մը գործելէ, այդ լռութեամբ մեծ անիրաւութիւն մը կ'ընէ հայ գրականութեան:

Իբր քարոզիչ, առաջինն է հայ բողոքական հասարակութեան մէջ և առաջիններէն բոլոր Հայոց մէջ: Ժողովարանի բեմին վրայ, «պերճախօսութեան կոհակներ են որ դուրս կը ցայտեն իր շըրթունքներէն»: Ջայնին ելեւէջները, չեշտը՝ մերթ մեղմ, մերթ հզօր, չարժուձեւերը կ'ազդեն վրադ: Տէրն է միշտ իր նիւթին. ինչ որ կը խօսի, կը զգաս որ համոզումով կը խօսի: Իր խօսքերը քերականական և տրամաբանական տեսակէտով անթերի են. աղաղող մը պակաս բառ մը չպիտի գտնէր բնաւ, ոչ ալ աւելորդ բառ մը. հաւասարակշիռ միտք մը, որ չունի բնաւ տկարացման վայրկեաններ:

Իր հոժկու կուրծքին տակ փափուկ սիրտ մը կը գտնես: Իր լուրջ դէմքը խոժոռութիւն չէ որ կ'արտայայտէ, այլ բարութիւն. երբ կը խօսի հետդ՝ ժպիտ մը կը զուարթացնէ ու կը պայծառացնէ դէմքն միշտ: Առանց ո և է ճիգի, սիրելի կը դառնայ քեզի՝ այնքա՛ն պարզութիւն, ուղղութիւն, ազնուութիւն կը բխի իր բոլոր անձէն: Ու պատկառանք կ'ազդէ մանաւանդ, որովհետեւ, այդ համեստ երեւոյթին տակ, կը զգաս արժանիքի տէր մարդը, անսեթեւեթ, բնական, որ իր արժանիքին գիտակցութիւնը ինքզինքին կը պահէ, առանց ուրիշներուն առջեւ ցուցադրելու զայն:

ՕՐՕՐՕՒԱԳՐՈՂ

ԲԱՐԻԶԵԱՆ ԱՐՁԱԳԱՆԳ

ԲԱՐԻԶ, 27 օգոստոս

Պիտի ներէք, բարի ընթերցողներ, եթէ այս անգամուան «Արձագանգ»ս ալ Տրէյֆիւսով լեցուի: խորհեցէք անգամ մը թէ ամբողջ պարապ ժամերնիս կ'անցընենք զինուորական Ատեանին ատենագրութիւնները կարդալով:

Պէրթիյեօն, որ կեանքին մէջ առաջին անգամ ըլլալով գիրերու վրայ դատական քննութիւն մը կ'ընէ, երկու օր իրարու վրայ խօսեցաւ զինուորական Ատեանին առջեւ՝ ապացուցանելու համար թէ Պօռտրօն Տրէյֆիւսին ձեռքէն ելած է: Այս բանը ընելու համար պէտքը զգացած էր հետը սնտուկներով պատկերներ, լուսանըկարներ բերելու. երեք չորս հոգի չալկած՝ ներս մտցուցին բոլոր այս թուղթերը: Ու խօսեցաւ:

Նախ գտաւ թէ Պօռտրօյին մէջ բառեր կան որոնք իրարու կը նմանին, ուրեմն Պօռտրօն խարդախեալ է. այո՛, սխալ չեմ գրեր, Պօռտրօն խարդախեալ է, այսինքն Տրէյֆիւս դիտմամբ կեղծ գիրերով չարկտած է իր համբաւաւոր նամակը: Ցետոյ կը գտնէ թէ իրեն տըրուած Տրէյֆիւսի նամակներուն մէջ մէկ քանի գիրեր քիչ շատ կը նմանին Պօռտրօյին մէջի գիրերուն: Բայց տաղանդաւոր Պէրթիյեօն կը շարունակէ: Օր մը ձեռքը կ'իյնայ Տրէյֆիւսի եղբօրը մէկ նամակը. կ'ապշի անոր ալ ու Պօռտրօյին գիրերուն մէջ կատարեալ նմանողութիւն գտնելուն: Չեմ գիտեր ինչ ակնոցով կը նայի այս նշանաւոր մարդը, բայց կը զարմանամ որ հիմակ ձեռագիրին խօսքը չըներ: Այս հրաշային ապացոյցէն յետոյ, չէր զարմանար եթէ ըսէր որ Տրէյֆիւսի կնկանը եղբօրը աղջկանը ամուսնին գիրերն ալ Պօռտրօյին գիրերուն կը նմանին: Նամակի խնդիր պարզապէս, բաւ է որ ձեռքը նամակ մը իյնայ, անպատճառ որ և է նմանողութիւն մը կը գտնէ: Կ'ուզէ՞ք խրատ. Պէրթիյեօնին նամակ մի՛ գրէք, կ'ըլլայ ձեր ձեռագիրն ալ Պօռտրօյին գիրերուն նման կը գտնէ ու յետոյ մատնիչը դուք կ'ըլլաք: Այս անըբեւակայելի բաները կրնան պատահիլ, որովհետեւ տեսէք ի՛նչ զարմանալի տրամաբանութիւն մը կը պարզէ Պէրթիյեօն հասնելու համար իր այլանդակ եզրակացութեանց:

Պօռտրօն Տրէյֆիւս գրած է, բայց իր սովորական գիրովը չէ մատնած հայրենիքը. այլ գրելու համար այդ նամակը, ամիսներով աշխատած է, գիր մը հօսկէ դողնալով, գիր մըն ալ հոնկէ. ո՛վ գիտէ, կարելի է ուրիշ երկիրներէ ալ ասոր անոր գիրերէն մէկ քանի հատ դողցած է, բայց վերջապէս իր նամակը աւարտած է ու ղրկած:

Եւ երբ կը հարցնեն իրեն «Հապա Էսթէրհազին, անոր գիրերուն ալ անգամ մը աչք նետեցի՞ք»: Կը պատասխանէ թէ իրեն առաջարկուած չէր ապացուցանել Էսթէրհազիին ու Պօռտրօյին գիրերուն մէջի նմանութիւնը. ինք Տրէյֆիւսով զբաղած է. բայց հետաքրքրութեան համար նայած է մէկ քանի անգամ ու տեսած թէ արդարեւ Էսթէրհազիի գիրն ալ տարօրինակ կերպով կը նմանի Պօռտրօյին: Բայց կ'աւելցնէ,—ու հոս է իր գլուխ գործոցը,— Էսթէրհազի չորս հինգ տարիէ ի վեր, և կարելի է անկէ առաջ ալ կը պատրաստուէր օր մը դրամի փոխարէն մատնիչին տեղը անցնիլ, ուստի այդ օրերէն ի վեր իր գիրը Պօռտրօյին գիրին նմանցուցած է, ու այսօր նմանութիւնը կատարեալ է:

Ահաւասիկ փաստը. Պօռտրօն Տրէյֆիւսինն է, որովհետեւ առաջինին գիրը ու վերջինին ձեռագիրը իրարու չեն նմանիր, որովհետեւ Էսթէրհազիին գիրը միայն կը մտնենար Պօռտրօյին, որովհետեւ Էսթէրհազի չորս հինգ տարի է փորձ կ'ընէ իր գիրը Պօռտրօյին նմանցնելու:

Խե՞նթ մը սա Պէրթիյեօն. կը հաւատամ: Ինչպէ՞ս եղեր ժամ զինքը մտիկ ընելու համբերութիւնը ունեցան զինուորական ատեանի անդամները, ասոր կը զարմանամ: Բայց նոյն իրիկուընն իսկ, ու այս առտու, հակատրէյֆիւսեան թերթերը լեցուած են ուրախութեամբ, Պէրթիյեօն յաղթանակեց, պարզեց ամէն բան, ջախջախեց Տրէյֆիւսը: Չեմ կրնար հասկնալ թէ ինչպէս օրագրող մը այսքան խօշոր ու ամբարտաւան սուտեր կլլեցնելու խիղճը կունենայ: Արդեօք իրա՞ւ, կը հաւատա՞ն իրենք ալ թէ Պէրթիյեօն կրցաւ պարզել Տրէյֆիւսի մատնիչ մը ըլլալը: Կիրքերն է միայն այս կերպ սուտերը հրատարակել տուողը, ուրիշ կերպ չեմ կրնար բացատրել:

Բայց աւելի կարեւորը կայ: 1894ի ատեանին անդամներէն հալիւրապետ Ֆրէյթէթէր այսօր զինուորական ատեանին առջեւ խոստովանեցաւ բարձրաձայն ինչ որ ուրացած էին Մէրսիէ, նախկին պատերազմական նախարար, ու Մօրէլ, նախագահ 1894ի ատեանին: Մէրսիէ ստած էր ըսելով թէ այն ատենը տրուած հրամանը բարոյական էր միայն ու գաղտնի թուղթերը մէկ հատի մը կը վերածուէին, զոր չէր կրնար ատեանին տալ, Գերմանիոյ հետ խառովութիւն մը չունենալու համար: Մօրէլ գրեթէ նոյնը կըրկնեց անցեալ օր: Ու այսօր Ֆրէյթէթէր հալիւրապետը պատմեց թէ իր համոզումը չինած էր այդ գաղտնի թուղթերուն վրայ, որոնք ոչ թէ մէկ, այլ չորս հատ էին, ու յետոյ՝ իւրաքանչիւրին կ'ընկերանային բացատրութիւններ: Մէրսիէ ու Մօրէլ կասկարմիր կտրած՝ տեսնելով որ պզտիկ հալիւրապետ մը կը համարձակի արդարութիւնը պարզել ու վար առնել իրենց դիմակը, ուրանալ կը փորձեն, նորէն ուրանալ, ու Մէրսիէ յանցանքը կը նետէ մեռելի մը վրայ, Սանտէրի վրայ. ան ղրկեց թուղթերը՝ կ'ըսէ:

Անգամ մը որ մարդ սուտ խօսի, ա՛լ պէտք է ամէն օր, ամէն վայրկեան նոր սուտեր փնտռէ ծածկելու համար առաջինը: Մէրսիէ ա՛լ ետ չկրնար դառնալ, պէտք է շարունակէ ճամբան, մինչեւ վերջին օրը:

Կը վախնամ սակայն, հակառակ փաստերու բացակայութեան, հակառակ կատարեալ ապացոյցներու, թէ Մէրսիէ ու իր աշխատակիցները անխիղճ խաբեբաներ են որոնք լռեցնել կ'ուզեն տկարին, անմեղին, արդարութեան ձայնը. հակառակ այս ամէնուն, կը վախնամ որ Տրէյֆիւս նորէն դատապարտուի: Կիրքերը միայն հիմա արթնցած են ու արդարութեան դատ մը ըլլալէ առաջ, Տրէյֆիւսի խնդիրը պըզտիկ ու աղտոտ կիրքերու հանգոյց մըն է զոր քակելու համար զինուորականները կը կարկառեն իրենց սուրը: Փնտռելու պէտք չկայ, կ'ըսեն, կապին ծայրը. մեր սուրին ծայրին նայեցէք, ան պիտի լուծէ ամէն բան:

Այս է կարծեմ պատճառը որ զինուորական Ատեանին նախագահին՝ ժուժ կողմնակալ ոգի մը կու տայ: Ամէն անոնք, ու հարիւրներով են, որոնք բանակին ամէն անկիւններէն կը հասնին, ամէն անոնք որ Տրէյֆիւսի դէմ խօսելու կու գան կրնան ամիսներով խօսիլ, երդում ընել, ձեռքերնին խիղճերնուն վրայ պտտցնել, աչքերնին պատէն կախուած խաչին տնկած. ժուժ ձայն չի հաներ, Տրէյֆիւսը ամբաստողներուն համար ժամանակը երբեք սուղ չէ: Բայց երբ մէկ հատիկ զինուորականը, Բիքառ, որ բողոքելու կու գայ չկլլուելիք սուտերուն դէմ, ժուժ կը պոռայ «Կարճ կապեցէք. Նորէ՞ն դուք:» Միւսները իրաւունք ունին ուզածնուն պէս խօսելու, կ'ան ալ որ Նոյ Նահապետէն կը սկսին և Չինական ու Ճարոնական պատերազմներուն վրայ տեղեկութիւններ կու տան. անոնք կրնան խօսիլ: Տրէյֆիւսի անպարտութիւնը պարզողները միայն իրաւունք չունին խնդրէն մէկ մատ հեռանալու:

Այսպէս պիտի շարունակուի այս դատը, դեռ երկու երեք շաբաթ, ու շատեր պիտի գան պատմել թէ ինչպէ՞ս տեսած Տրէյֆիւսը Պրիւսէլի մէջ 1885ին, կամ առտու մը Պուլօնեի անտառը. պիտի գան իրարու ետեւէ, համոզուած թէ բոլոր այս մասալները պիտի ներգործեն Ատեանին անդամներուն վրայ, ու վերջապէս Տրէյֆիւս պիտի դատապարտուի:

Ու մենք օտարականներս, տեսնելով բոլոր այս աղտութիւնը մեր սիրած Ֆըրանսային մէջ, պիտի տխրինք:

Բայց սպասենք:

ՊՕՂՈՍ ՔՕԼՕԼԵԱՆ

Յառաջիկայ շաբթու պիտի հրատարակենք պատկերները

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ ՆԻՔՕԼԱ ԻՇԽԱՆԻՆ
ԵՒ
ՄԻԼԵՆԱ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻԻՆ

որոնք մայրաքաղաք կը գտնուին:

ՖԷՅԼԵԹՕՆ

ՏՐԷՅՖԻՒՍԻ ՎԵՐԱԴԱՏՈՒՄԸ
ՌԷՆԻ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԱՏԵԱՆԻՆ ԱՌՋԵՒ

ԺԴ. ՆԻՍՏ

ՓՈՐՁ-ՔՆՆԻՉՆԵՐԸ

Դատավարութեանց սկսելէն ի վեր երբեք այս աստիճան անտարբերութիւն չէր յայտնուած ժողովուրդին կողմէ։

Ոչ ոք կ'ուզէ ներկայ գտնուիլ փորձ-քննիչներու վկայութեանց՝ որոնք զուտ մասնագիտական հանգամանք մը միայն ունին։

Այս նիստին բացուած ատեն, սրահին մէջ լրագրի թղթակիցներ միայն կան ու վկաներ հոս ու հոն։

Խօսակցութիւնը՝ քաղքին մէջ ու շըրջակաները, ընդհանրապէս կը դառնայ դատին տեւողութեան վրայ։ Երեք շաբաթ եղաւ սկսած օրէն և դեռ հազիւ կէսին հասած ենք։ Ամէնէն լաւատեսները կը կարծեն սակայն թէ վճիռը պիտի տրուի առաջիկայ սեպտեմբեր 9ին.

Խնդիր եղած էր ցորեկէն վերջն ալ նիստ գումարելու, սակայն ատիկա ահագին յոգնութիւն մը պիտի պատճառէր որչա՛փ դատաւորներուն, այնչափ ալ ամբաստանեալին և իր փաստաբաններուն։

Սա կէտն ալ պէտք է յայտնել որ ատեանին անդամները, նիստերուն փակուելէն ետքը կրկին կը գումարուին, կը կարդան դատավարութեան արձանագրութիւնները, վաւերաթուղթերը կը քննեն ու կը ճշդեն նիստին պահուն եղած մասնագիտական առարկութիւնները։

Սովորական ժամուն կը բացուի այս ԺԴ. նիստն ալ ու կը կոչուի փորձ-քննիչ

ԲԱՐԱՑ-ԺԱՎԱԼ

նախորդ նիստին մէջ իր սկսած վկայութիւնը աւարտելու։

Նախորդ նիստէն յայտնի եղած էր արդէն այն նպատակը՝ որուն կը ձգտէր Պ. Ժավալ։

Հերքել Պ. Պէրթիյէոնի տեսութիւնները՝ հիմնուած ապացոյցներու և փաստերու դէզի մը վրայ։

Բան մը՝ որուն մէջ շատ ալ յաջողած կը նկատուի, քանի որ ընդհանուրին վրայ սա տպաւորութիւնն է տարածուած այսօր թէ Պ. Պէրթիյէոնի հետեւութիւնները՝ մաթեմաթիքական սքանչելի հաշիւներու վրայ հիմնուած ըլլալուն հակառակ, չունին լուրջ հիմ մը՝ որով կարելի ըլլայ որոշել Պոռտըրոյին Տրէյֆիւսի կողմէ գրըւած ըլլալը։

Իրեն կը յաջորդէ հանքային երկրաչափ

Պ. ՊԷՌՆԱՐ

որ նմանապէս կը յարձակի Պէրթիյէոնի դրութեան վրայ։

Պ. Պէռնար կը յայտարարէ նախ թէ Պոռտըրոն հեռու արուեստական շինուածք մը ըլլալէ, ընդհակառակը շատ բնական գիրով մը գրուած է։

Մանրամասնօրէն կը հերքէ Պ. Պէրթիյէոնի տեսութիւնները, յայտնելով թէ անոնք երեւակայական են և թէ այն մաթեմաթիքական ճշդութիւնը որ կ'երեւայ անոնց մէջ, հիմնուած է զուտ երեւակայական հիմերու վրայ։

—Պ. Պէրթիյէոն կ'ըսէ, իր քննութիւնները ըրած է ո՛չ թէ Պոռտըրոյին բնագրին վրայ, այլ անոր մէկ նմանագրութեան վրայ որ շատ կը տարբերի բնագրէն։

Ցետոյ, փորձով կը հաստատէ թէ Պոռտըրոն գրուած է Պ. Պէրթիյէոնի որոշած օրէնքներուն բոլորովին հակառակող օրէնքներով։

Ու կը վերջացնէ ըսելով.

—Ցուցալի է որ, Պ. Պէրթիյէոն, երկրորդ քննութեան մը մէջ աւելի ճիշդ կերպով կ'օգտուի իր դրութենէն որ շատ կարեւոր է և առանց որուն բնաւ չպիտի կրնայի հերքել իր տեսութիւնները։ Ասկէ զատ, Պ. Պէրթիյէոն կ'ըսէ թէ Պոռտըրոյին բառերու տեղափոխութիւններէն և հեռաւորութիւններէն ինքնին յայտնի կ'ըլլայ թէ արուեստական կերպով շինուած է։ Արդ, ատեանին կը ներկայացնեմ ուրիշ վաւերաթուղթ մը՝ որ միեւնոյն յատկութիւնները ունի. և այս վաւերաթուղթը ուրիշ բան չէ, եթէ ոչ նոյն ինքն Պ. Պէրթիյէոնի տեղեկագրէն հատուած մը՝ զոր զինուորական ատեանին նախագահը տուաւ ինծի։ Արդեօք յիշած տեղեկագրիս այդ մա՞սն ալ արուեստական կերպով գրուած է։ Ասով կը հասկնանք անշուշտ թէ ի՛նչ խախուտ հիմերու վրայ հաստատուած է Պ. Պէրթիյէոնի քննութեան արդիւնքը։ (Շարժումներ եւ ծիծաղներ)։

Պ. Պէրթիյէոն.—Խօսք կ'ուզեմ։

Նախ.—(Զօր կերպով) Եթէ երբեք վիճաբանութեան սկսելու համար է որ խօսք կ'ուզէք, անօգուտ է։ Ձեր տեսութիւնները բացատրելու համար բաւականէն աւելի ժամանակ ունեցաք արդէն։ Եթէ երբեք Պ. Պէռնարի պիտի պատասխանէք, չեմ արտօներ, չեմ ուզեր որ փորձ-քննիչները վիճաբանին հոս։ Եթէ երբեք անձնական բան մը ունիք ըսելիք, խօսեցէ՛ք, բայց շատ կարճ կերպով։

Պ. Պէրթիյէոն առաջ կ'անցնի հետը տանելով բոլոր իր տուփերն ու խաւաքարտները, սակայն նախագահը կ'արգիլէ զինքը ու տեղը կը վերադարձնէ։

Առաջ կ'անցնի 1894ի փորձ-քննիչներէն մէկն ալ,

Պ. ԹԷՅՍՈՆԻԷՐ

որ 1894ին Տրէյֆիւսի վերագրած է Պոռտրոն՝ և որ կը ջանայ հաստատ երեւալ իր այն ատենուան յայտարարութեան վրայ։

Իր առարկութիւնները խախուտ են և շուտ կը գայթին ատեանին անդամներուն կողմէ ուղղուած կարգ մը հարցումներու առջեւ։

Հարիւրապետ Պօվէ, մէկը ատեանին անդամներէն՝ որ մասնաւորաբար շա՛տ քննած կ'երեւայ Պոռտըրոն, կը հարցնէ.

—Կը կարծէ՞ք որ Պոռտըրոն անընթեռնելիութեան մասնաւոր յատկութիւն մը ունենայ։

—Ոչ։

—Աչքի տակ ունեցա՞ք Պոռտըրոյին այն օրինակը՝ զոր Տրէյֆիւս գրած էր 1894ին։

—Ոչ, ես քննեցի միայն այն օրինակը՝ զոր տիւ Բաթի տուն տուած էր անոր։

Կը ցուցնեն իրեն 1894ին Տրէյֆիւսի օրինակածը.

—Բնա՛ւ, կ'ըսէ վկան. բնաւ չեմ տեսած ասիկա։ Միայն թէ ուրախ եմ այս թուղթը տեսած ըլլալուս, որովհետեւ կարեւոր բան մը մոռցած էի ըսելու։ Եղեռնադատ ատեանին առջեւ, հարցում եղաւ ինծի թէ Տրէյֆիւսի գիրին մէջ նոր տողերը շատ են, մինչդեռ Պոռտըրոյին մէջ բնաւ չեն տեսնուիր։ Ան ատեն պատասխանեցի թէ ուշադրութիւն չէի դարձուցած այդ կէտին։ Վերջը, երբ տուն գացի, միտքս ինկաւ թէ Բաթի տը Քլամի կողմէ տուն տրուելուն վրայ՝ Տրէյֆիւսի գրած Պոռտըրոյին մէջ նոր տողերը շատ էին, ինչ որ ինծի սա համոզումը գոյացընել տուաւ թէ Տրէյֆիւս, ձերբակալուելէն ետքը փոխած էր իր գիրը։

Տրէյֆիւս.— Բայց ես սկիզբէն ի վեր սովորութիւն ունիմ նոր տող ընելու ամէն նոր գաղափար։ Ասիկա կրնաք որոշապէս տեսնել իմ բոլոր գրութեանցս մէջ։

Պ. Թէյսոնիէր կը խնդրէ անձնական բացատրութիւններ տալ մամուլին մէջ իրեն դէմ եղած կարգ մը յարձակումներու մասին, ու գործը խօսքին միացնելով կը սկսի լրագիր մը բանալ, բայց նախագահը կ'արգիլէ զայն ըսելով.

—Անօգուտ է։

—Սակայն իմ բացածս ալ Պ. Պալլո-Պօբրէի տեղեկագիրն է։

—Ուրիշ ատեաններու մէջ անցած դարձածով չէ որ պիտի զբաղինք հոս։

Նիստը կը դադրի քիչ մը ատեն։

Ու երբ ատեանը վերստին կը գումարուի, առաջին անգամ կը լսուի

Պ. ՇԱՐԱՎԷ

մէկը 1894ի փորձ քննիչներէն։

—1894ին կ'ըսէ երբ Պոռտըրոն ու բաղդատութեան թուղթերը ինծի տրուեցան, յայտարարեցի թէ իրաւ է որ նմանութիւններ կային երկուքին միջեւ, սակայն յայտարարեցի միեւնոյն ատեն թէ անկարելի չէր ուրիշ համանման գիր մըն ալ գտնել։ 1898ին, երբ Էսթէրհազիի քննութիւնը սկսաւ, ըսի թէ իմ կարծիքս յայտնելու համար պէտք է քննեմ թէ՛ Տրէյֆիւսի գիրը, թէ՛ Պոռտըրոն և թէ՛ Էսթէրհազիի գիրը։ Սակայն, զօրավար Բէլլիէօ ընդդիմացաւ ինծի, ըսելով թէ այդպիսով վերաքննութեան ճամբան հարթած պիտի ըլլայի։ Այդ պայմաններուն մէջ չընդունեցայ ինծի յանձնուած պաշտօնը, 1899 յունուար 18ին միայն, Վճռաբեկ ատեանին առջեւ զբաղեցայ այդ խնդրով։

«Ու Վճռաբեկ Ատեանին առջեւ է որ իմ տրամադրութեանս տակ ունեցայ թէ Պոռտըրոն և թէ երկու սպաներուն գիրերը և 1894ի ու 1898 բոլոր փորձ-քննիչներուն առջեւ ապացուցի թէ Էսթէրհազիի գիրը բոլորովին կը նմանի Պոռտըրոյին և թէ այն բոլոր աննմանութիւնները՝ որոնք կ'երեւային Տրէյֆիւսի գիրին և Պոռտըրոյին միջեւ, յայտնի նմանութիւններ կ'ըլլային Էսթէրհազիի գիրին ու Պոռտըրոյին բաղդատութեան միջոցին։ Ալ անկարելի էր Պոռտըրոն Տրէյֆիւսի վերագրել։ Անկէ ի վեր չարունակ զբաղած եմ այս քննութեամբ ու միշտ հաստատուած եմ իմ համոզմանս մէջ։

Պ. Շարավէ յայտարարելէ ետքը թէ Պոռտըրոն անհերքելի կերպով Էսթէրհազիի միայն կրնայ վերագրուիլ, կը վերջացնէ իր վկայութիւնը։

Կը լսուի

Պ. ՔՈՒԱՌ

մէկը այն փորձ-քննիչներէն՝ զորս Զոլա դատափետած էր իր Կ'ամբաստանեմին մէջ և որոնք, ինչպէս յայտնի է դատ բացած էին իրեն դէմ, առիթ տալով Զոլայի կարասիներուն այն նշանաւոր աճուրդին՝ ուր միակ սեղան մը 32,000 ֆրանքի գնուեցաւ Պ. Շառբանթիէի կողմէ և աճուրդը տեղի չունեցաւ։

Պ. Քուառ Պոռտըրոն Էսթէրհազիի չի վերագրեր, հակառակ անոր թէ՛ և թէ գրաւոր և թէ բերանացի խոստովանութեանց։

Քիչ մը խնդուք կը պատճառէ սրահին ու կ'անցնի տեղը։

Կը լսուի ուրիշ փորձ-քննիչ մըն ալ, Պ. Վառինար՝ որ միեւնոյն կերպով Զոլայէ դատափետուած էր և որ Պ. Քուառի եզրակացութիւնները կը հաստատէ։

Կը լսուի նաեւ հրամանատար Պէրկուեան՝ որ կը յայտարարէ թէ անկարելի է որ Տրէյֆիւս ձեռք ձգած ըլլայ Էսթէրհազիի գիրը։

Նիստը կը փակուի։

Պ. ՉԷՄՊՐԼԷՆԻ ՃԱՌԸ ԵՒ ԱՆԳԼԻՈՅ ՄԱՄՈՒԼԸ — Անգլիոյ բոլոր լրագիրները զանազան մեկնութիւններ կու տան այն ճառին զոր գաղթային նախարարը արտասանեց Թրանսվալի գործերուն վրայ, և զոր հրատարակեցինք հինգշաբթի օրը։

Մոռնինկ Բոսթ կ'ըսէ. «Պ. Չէմպրլէն անգամ մը եւս բարեբաղդութիւն ունեցաւ բացատրելու ազգին ճշմարիտ բաղձանքները»։

Տէյլի Թէլէկրաֆ. «Պ. Չէմպրլէնի կողմէ Պ. Քրիւկէրի ուղղուած վերջնագիրը իր կարեւորութենէն բան մը չի կորսնցներ, դիւանագիտական սովորական ճամբով ղրկուած չըլլալուն համար»։

Տէյլի Նիւզ. «Պ. Չէմպրլէնի խօսքերը ոչ միայն խաղաղութեան բարեկամներուն հաւանութեանը պիտի արժանանան, այլ նաեւ Պօէրներու բոլոր ճշմարիտ բարեկամներուն»։

Սթանտարտ. «Պ. Չէմպրլէնի ճառը ցոյց կու տայ Թրանսվալի հետ եղած արդի դժուարութեանց ամէնէն տաղնապալի երեւոյթը։ Թէեւ հարկ չկայ զայն վերջնագրի մը նախաշաւիղը նկատելու, սակայն կարելի չէ անտեսել անոր կարեւորութիւնը։ Գաղթային նախարարը իր բոլոր պաշտօնակիցներուն անունովը խօսած է։ Պ. Քրիւկէր վերջապէս պիտի համակերպի իրողութեանց տրամաբանական հանգամանքին»։

Թայմզ ալ կ'ըսէ թէ կարելի չէ աչքէ վրիպեցնել գաղթային նախարարին խօսքերուն բուն իսկ նպատակը։ «Պատճառներ ունինք, կը յարէ, կարծելու որ պատերազմական պաշտօնարանին մէջ ամէն միջոց ձեռք առնուած են արշաւախումբ մը ղրկելու հարաւային Ափրիկէ, եթէ հարկ ըլլայ»։

Տէյլի Քրօնիքլ ըսելէ յետոյ թէ այլեւայլ շրջանակներու մէջ Պ. Չէմպրլէնի ճառը պատերազմական յայտարարութիւն մը կը նկատուի, կը յարէ. «Կը կարծենք թէ այդ ճառին արդիւնքը պիտի ըլլայ բոլորովին քանդել այն քիչ մը վստահութիւնը որ Բրէթորիայի մէջ կայ Անգլիոյ բարեացակամութեանը վրայ»։

ԶՐԱՆՑՔԻ ԽՆԴԻՐԸ ԳԵՐՄԱՆԻՈՅ ՄԷՋ. —Գերմանիոյ պաշտօնաթերթը կը հրատարակէ հրամանագիր մը յիշեցնելով կառավարական պաշտօնեաներուն և նահանգային Խորհուրդներու անդամներուն, թէ պարտին յօժ տալ կառավարութեան քաղաքականութեանը։ Հրամանագիրը յոյս կը յայտնէ թէ այդ ազդարարութիւնը բաւական պիտի ըլլայ և հարկ պիտի չմնայ աւելի խիստ միջոցներ ձեռք առնել։ Այս հրամանագրին հրատարակութեան պատճառն է՝ Էլպէէն Ռէն չինուելիք ջրանցքի ծրագրին Խորհրդարանին կողմէ մերժուիլը և գլխաւորաբար նահանգային Խորհուրդի անդամներուն ընդդիմութիւնը։

ՓԻԼԻՓՓԻՆԵԱՆՆԵՐԸ.—Մինչդեռ Տիուէյ ծովակալը կը յորդորէ դադրեցնել թշնամութիւնները Փիլիփփեանց մէջ, Ուաշինկթընի մէջ երկրակալութեան քաղաքականութիւնը առաջ կը տարուի։ Մոռնինկ Բոսթ Ուաշինկթընէն առած լուրերուն վրայ խօսելով կ'ըսէ թէ Մ. Նահանգաց կառավարութիւնը որոշեր է քսան զօրագունդ ղրկել Մանիլա և թէ Ուաշինկթընի կառավարական շրջանակներուն մէջ հաւանական կը նկատեն սա պարագան թէ ո և է տէրութիւն պատերազմիկ ճանչնայ Փիլիփփեանները։ Այդ պատճառով, հրահանգ տրուեր է օտար երկիրներ գտնուող ամերիկեան դեսպաններուն որ այդ տեսակ դիտաւորութեան մը ազդուապէս հակառակին։

—Քավիթէի նաւային ճակատամարտին յաղթութիւնը շատ սուղի նստած չէ Ամերիկացիներուն, որովհետեւ Տիուէյ ծովակալին նաւաբաժինը մարդու կորուստ չէ ունեցած և քանի մը հոգի միայն վիրաւորուած են։ Ընդհակառակը, Սպանիացիները հարիւրաւոր կորուստ ունեցած են և իրենց գրեթէ բոլոր նաւերը ընկղմած կամ այրուած են։ Հիմա խնդիր է գիտնալ թէ Սպանիացիները քանի՞ հոգիով պատերազմած են։ Կատարուած քննութեամբ հաստատուած է թէ Սպանիացիները 1916 հոգի էին, մինչդեռ Ամերիկացիները՝ 1836։ Այդ թիւերը ճշդելու համար երկար ու մանրազնին քննութիւն մը կատարուած է։ Ասոր պատճառն ալ սա է թէ ամերիկեան օրէնքը նաւային պատերազմներու յաղթութեան համար դրամական պարգեւ մը կը հաստատէ մասնակցող սպաներուն և զինուորներուն, և այդ պարգեւին քանակութիւնը կը տարբերի յաղթողներու և յաղթուողներու թիւին համեմատութեանը, քանդուած կամ գրաւուած նաւերուն տեսակին ու քանակութեանը և թնդանօթներու խոշորութեանը համաձայն։ Սպաներու և զինուորներու համար պարգեւը կրկին է, եթէ յաղթուողներուն թիւը յաղթողներէն աւելի ըլլայ։ Այդ պարագային մէջ, տէրութեան գանձը իւրաքանչիւր թշնամիի համար քսանական անգլիական ոսկի կը վճարէ, սակայն այդ գումարը քսան ոսկի կ'ըլլայ երբ ամերիկեան զինուորները թիւի առաւելութիւն ունենան։ Ասկէ դիւրին է ըմբռնել թէ որչա՛փ կարեւոր է ճշդել Քավիթէի ճակատամարտին մասնակցող Սպանիացիներուն թիւը։ Մ. Նահանգաց ծովային նախկին նախարար մը Տիուէյ ծովակալին փաստաբան կարգուած ըլլալով 60,000 ոսկի պահանջեր է։ Տիուէյ ծովակալը նոր բաժին մըն ալ կը պահանջէ գրաւուած կամ քանդուած թորփիլանաւերու և խոշոր թնդանօթներու համար։ Իր փաստաբանը կ'ըսէ թէ սպանիական թնդանօթները ամերիկեաններէն խոշոր ըլլալով, այդ պատճառով ալ յաւելուածական պարգեւ մը վճարելու է յաղթողներուն։

ՌՈՒՍԻՈՅ ՈՒՍԱՆՈՂՆԵՐԸ. — Ռուսիոյ Կայսրը վաւերացուց կանոնագիր մը զոր պատրաստած է մասնաժողով մը և որ պիտի գործադրուի անկարգ ուսանողներուն համար։ Այն ուսանողները որոնք համալսարաններուն մէջ և կամ անկէ դուրս անկարգութիւններ յարուցանեն, կամ համալսարան յաճախելէ դադրին և կամ իրենց ընկերները համոզեն համալսարան յաճախելէ դադրելու, համալսարանէն պիտի արտաքսուին։ Նաեւ մէկէն մինչեւ երեք տարի զինուորական ծառայութիւն պիտի ընեն։ Բացառութիւն պիտի չըլլայ ո՛չ պակաս տարիք ունեցողներուն, ո՛չ այրիներու միամօր զաւկներուն, ո՛չ վիճակէ ազատողներուն և ոչ ալ հիւանդներուն։ Միայն այս վերջինները բացառիկ քանի մը պայմաններու պիտի ենթարկուին։ Ասկէ զատ, յանցաւոր ուսանողները դատաստանի ալ պիտի ենթարկուին։ Իւրաքանչիւր համալսարանի մէջ ուսուցիչներէն և պատերազմական, դատական ու արտաքին գործոց նախարարութեան ներկայացուցիչներէն դատարան մը պիտի կազմուի, յանցաւոր ուսանողները դատելու համար։ Ամբաստանեալ ուսանողը եթէ ժամանակին չներկայանայ այդ դատարանին, և կամ գրաւոր բացատրութիւն մը չղրկէ, վճիռը պիտի արձակուի. ամէնէն ծանր յանցաւորները երեք տարուան զինուորական ծառայութեան պիտի դատապարտուին։ Պատժին առաջին տարին երբ աւարտի, պատերազմական նախարարը արտօնութիւն պիտի ունենայ կայսեր մօտ բարեխօսել ի նպաստ անոնց որոնք իբրեւ զինուոր գովելի և եռանդուն ընթացք մը ունեցած են։ Իրենց պատիժը ամբողջութեամբ աւարտող ուսանողները պիտի կրնան վերստին համալսարան և կամ կառավարական պաշտօնարաններուն մէջ մտնել։

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՑԱԾՈՒՈՐԱԿԻ ՄԸ ԱՐԿԱԾՆԵՐԸ. — Լիմայէն (Պերու, հարաւային Ամերիկա) հեռաձայնը կը հաղորդէն ամերիկեան Նիուըրքի ցածուորակին արկածներուն վրայ։ Այդ նաւը, որ 4000 թոնօ տարողութիւն ունի, Մակէլանի ծովածոցը հասեր է. հոն տեսեր է թէ ածուխի պաշարը այնչափ սպառած է որ անկարելի է մօտակայ ածուխի կայանը երթալու։ Ցածուորակը շատ տագնապալի կացութեան մէջ մնացեր է, քանի որ նոր դրութեան համաձայն առագաստ ալ չունի։ Նաւապետը եզերքի մը մօտեցնելով իր ցածուորակը, նաւաստիներուն մէկ մասը ցամաք հաներ է, որպէս զի փայտ գտնեն ածուխի տեղ վառելու համար. բայց դժբաղդաբար գտնուած փայտը վառելու բնաւ յարմար չէր։ Նաւապետը այդ պէտքին վրայ մտածած միջոցին, տեսեր է թէ ուտելիքն ալ սպառելու վրայ է. ուստի սկսեր է օրը մէկ անգամ ուտելիք տալ իր մարդոց։ Ցամաք ելած որսորդները գրեթէ անասուն մը չեն գտեր ուտելու։ Նիուըրքի նաւապետը յուսահատած էր. մինչ Քավիթէի նաւային պատերազմին մէջ ամէնէն գլխաւոր դերը խաղցող ցածուորակը այդ վիճակի՞ն ենթարկուելու էր։ Նաւապետը իբրեւ վերջին միջոց երկու շոգենաւակ սպառազիններ ու ղրկեր է Չիլիի ծովեզերքին վրայ գտնուած հեռագրական կայան մը։ Շոգենաւակները կրցեր են անվտանգ հոն հասնիլ և հեռագիր մը ուղղել Վալբարէզոյի ամերիկեան հիւպատոսին։ Չիլիի կառավարութիւնը իմանալով անմիջապէս փոխադրանաւով մը ածուխ և ուտելիք ղրկեր է Նիուըրքի։

ՌՈՒՍԵՐԸ ԵՒ ԱՖՂԱՆՆԵՐԸ.—Կը հերքուին անգլիական աղբիւրներէ տրուած այն լուրերը թէ ռուսական զինուորները իրարու հետ կռուած և Աֆղանիստանի սահմանագլուխին վրայ շփոթութիւններ ծագած ըլլան։

ՉԻՆԱՑԻՆԵՐԸ ԵՒ ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՏԷՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ. — Անգլիական լրագրի մը Պէրլինի թղթակիցը տեսակցութիւն մը ունեցեր է Բէքինի գերմանական դեսպան Պ. Ֆոն Հէյքինկի հետ որ սապէս խօսեր է.

«Չինացիներուն կողմէ վերջերս օտարականներուն դէմ եղած յարձակումներուն քաղաքական կարեւորութիւն մը չեմ տար. ատոնք շատ անգամ թիւրիմացութիւններու արդիւնք են։ Երկաթուղիի գիծերուն երկու կողմը գտնուած հողերու տէրերը կարծելով որ իրենց ստացուածքը առանց փոխարինութեան ձեռքերնուն պիտի առնուի, կը գրգռուին։ Ցաճախ չինացի պաշտօնեաներն իրենց շահուն համար ընիկները կը քաջալերեն յարձակումներ ընելու։ Բէքինի կառավարութիւնը բնաւ մասնակցութիւն չունի օտարականներուն դէմ եղած այդ յարձակումին։ Չինացիներուն մեծ մասը լաւ տրամադրութիւններ ունի Գերմանացիներուն նկատմամբ, որովհետեւ Գերմանացիի քով աշխատող Չինացին ուրիշ տեղ առածին հինգ անգամը կը շահի։ Գերմանիա Չինու մէջ առաջին շարժումները ազդու միջոցներով և ժամանակին արգիլած ըլլալով, նոր ծայրայեղութիւններէ չի վախցուիր։ Շան-Թունկի երկաթուղիի գերման գիծերը որ հիմա շինուելու վրայ են, լաւ պիտի շահագործուին, որովհետեւ այդ տեղերը բազմամարդ են։ Արդէն Բէքին-Թիէն Ջին երկաթուղին ալ կրնայ օրինակ առնուիլ. Չինացիները շատ կը գործածեն այդ գիծը։ Չինու և Ճարոնի միջեւ դաշնակցութիւն մը հաւանական չերեւար։ Չինացիները դարերէ ի վեր խորին հակակրութիւն կը սնուցանեն Ճարոնցիներուն նկատմամբ։ Ատոնք ալ չինեւճարոնական պատերազմէն ի վեր շատ կ'ատեն Չինացիները։ Չին քաղաքակրթութեան ճամբուն մէջ քանի մը դար ետ է։ Ասկէ զատ, աղքատ ալ է. ուրեմն Ճարոն ի՛նչ պիտի շահի այդ դաշնակցութենէն։ Այդ դաշնակցութիւնը եթէ կընքուի, Ճարոն թեւակալութիւն մը պիտի հաստատէ Չինու վրայ, ինչ որ դժուարութիւններ պիտի յարուցանէ միւս տէրութեանց դէմ. Չինը բաժնելու գաղափարն ալ լուծման շատ տարօրինակ եղանակ մըն է։

ԳԱՐԵԳԻՆ ԷՖԷՆՏԻ ՄԵԼԻՔԵԱՆ
ՓԱՍՏԱԲԱՆ
Փոխադրած է իր գրասենեակը Եսկի Զապթիէ Ճատտէսի Գոճամսն Օղլու Խան Թիւ 1։ 418 11—21

Ներքին լուրեր

ՍԷԼԱՄԼԸՔԻ արարողութիւնը տեղի ունեցաւ երէկ Համիտիէ մզկիթին մէջ։ Վեհ. Սուլթանը կէս օրին նոյն մզկիթը գնաց և ուրբաթի աղօթքը կատարելէ ետքը կայս. պալատ դարձաւ։ Հիւրանոցին մէջ կը գտնուէին Սպանիոյ դեսպանը, ամերիկեան դեսպանին ընտանիքը, Սըր Ա. Պարթլէթ, որդին ու երկու աղջիկները և հարիւր յիսունէ աւելի հիւրեր որոնք սեննեկապետ Էմին պէյի միջոցաւ արժանացան կայս. մեծարանաց։

ՊԱՇՏՕՆԱԿԱՆ ՃԵԿՆՈՅՈՒՄ. — «Երէկ ուրբաթ, Սեւ Լերան Բարձր. իշխանը ու իշխանուհին, իրենց զաւկին՝ Միրքօ իշխանին և հետեւորդներուն հետ Եըլտըզի կայս. պալատան առջեւ գտնուած քէօշկը գացին, Սէլամլըքի արարողութիւնը դիտելու։ Նոյն արարողութենէն ետքը Նոյին Բարձրութիւնները Վեհ. Սուլթանին քով գտնուելով դիտեցին կայս. զինուորներուն կողմէ կատարուած զօրահանդէսը»։

ՍԵՒ ԼԵՐԱՆ ԻՇԽԱՆԸ ԵՒ ԻՇԽԱՆՈՒՀԻՆ երէկ ժամ 4ին իրենց որդւոյն, հետեւորդաց և հիւրամեծարին հետ Էմիրկէնէն Պէյլէրպէյ շոգենաւակով Տոլմա Պաղչէի պալատը և անկէ քառաձի կառքով Եըլտըզի կայս. պալատը գացին։ Առաջին կառքին մէջ բազմած էին իշխանը ու իշխանուհին իրենց դէմը ունենալով հիւրամեծար Թիւրխան փաշան և միւս կառքերուն մէջ ալ իշխանին հետեւորդները՝ ընկերակցութեամբ կայս. թիկնապահներու և պաշտօնատարներու։ Իշխանին կառքին քովէն կ'երթային կայս. հեծեալ թիկնապահներ և պալատական յիսնապետներ։ Նոյին Բարձրութիւնները ժամը 5ին ժամանեցին Եըլտըզի կայս. պալատը։

—Ինչպէս կ'երեւայ Պաշտօնական Ճեկոյցէն, Սեւ Լերան իշխանը ու իշխանուհին կայս. պալատան առջեւի քէօշկէն դիտեցին զօրահանդէսը որ տեղի ունեցաւ Վեհ. Սուլթանին նոյն քէօշկը ժամանելէն անմիջապէս ետքը։ Զօրահանդէսին մասնակցեցան Ա. և Բ. զօրաբաժնին պատկանող հետեւակ զինուորներու քանի մը վաշտեր, Փէշլի ու Սարբզլը զօրագունդերը, Էրթողրուլ նիզակաւոր հեծելազօրքերը, ամբաշէն զօրքերը և թնդանօթաձիգները։ Վեհ. Սուլթանը, Նիքոլա իշխանը, իշխանուհին, Միրքօ իշխանը և հետեւորդները քէօշկին պատուհաններէն դիտեցին զօրահանդէսը։ Զօրահանդէսը աւարտելէն ետքը Բարձր. հիւրերը իրենց հետեւորդներով առաջնորդուեցան Մէրասիմ քէօշկը, ուր ընդունեցին Մեծ-Եպարքոսին, նախարարներուն և պալատական պաշտօնատարներուն այցելութիւնները։ Իշխանը ու իշխանուհին Մէրասիմ քէօշկին մէջ ճաշեցին։ Ժամը ինն ու կէսին Նոյին Բարձրութիւնները Տոլմա Պաղչէ իջան և անկէ Էմիրկէն վերադարձան։

—Սեւ Լերան իշխանը ու իշխանուհին առջի գիշերը Իզզէտտին զբօսանաւով մայրաքաղաքս ժամանեցին։ Եըլտըզի կայս. պալատը հասնելնուն, անմիջապէս ներկայացան Վեհ. Սուլթանին որ դէպի իր հիւրերը առաջանալով յայտարարեց թէ ո՜րչա՛փ հաճոյք կը զգար տասնըվեց տարի ետքը նորէն տեսնելով Նիքոլա իշխանը։ Վեհ. Սուլթանը պաշտօնական համազգեստ հագած էր և կուրծքին վրայ կը կրէր Տանիլօ պատուանշանի մեծ ժապաւէնը։ Իշխանը ու իշխանուհին Սեւ Լերան ազգային տարազը հագած էին։ Նիքոլա իշխանը կը կրէր ականակուռ Օսմանիէ պատուանշանը և իշխանուհին՝ Շէֆգաթի առաջին աստիճանը։ Միրքօ իշխանն ալ ազգային տարազ հագած էր։ Սեւ Լերան դեսպան Պ. Պաքիչ ալ կուրծքին կախած էր Տանիլօ պատուանշանը զոր Նիքոլա իշխանը անոր նուիրած է վերջին անգամ Ցեթինեէ ուղեւորած միջոցին։ Տիկին Պաքիչ սպիտակ շրջազգեստ հագած էր եւ Շէֆգաթի պատուանշանը կը կրէր։ Տեսակցութիւնը տեւեց կէս ժամ։ Վեհ. Սուլթանը իշխանին ներկայացուց պալատական բարձրաստիճան պաշտօնատարները։ Նիքոլա իշխանն ալ փոխադարձաբար Ն. Վեհափառութեան ներկայացուց իր հետեւորդները։ Արտաքին գործոց նախարար Թէվֆիք փաշա թարգմանի պաշտօն վարեց։ Մօտակայ սրահի մը մէջ ընթրեաց մը պատրաստուած էր, որովհետեւ Նոյին Բարձրութիւնները ու հետեւորդները տակաւին ճաշած չէին։ Իշխանը ու իշխանուհին Վեհ. Սուլթանին հրաժեշտ տալէ ետքը առաջնորդուեցան Մէրասիմ քէօշկը։ Քիչ ետքը Վեհ. Սուլթանը, որուն կը հետեւէին պալատական քանի մը բարձրաստիճան պաշտօնատարներ, Մէրասիմ քէօշկը երթալով փոխադարձ այցելութիւն տուաւ իշխանին ու իշխանուհիին։ Տեսակցութիւնը տեւեց մէկ ժամ։ Ցետոյ Նոյին Բարձրութիւնները պալատական կառքերով Տոլմա Պաղչէ իջան և անկէ շոգեմակոյկով Էմիրկէն գացին։ Քարափին վրայ բազմաթիւ Սեւ Լեռնցիներ կը սպասէին, թէեւ կէս գիշեր էր։ Չինուորներու վաշտ մը պատիւներ ըրաւ։ Առաջին անգամ շոգենաւակէն դուրս ելաւ Նիքոլա իշխանը. յետոյ հիւրամեծար Թիւրխան փաշա որ իր թեւը առած էր Միլենա իշխանուհին։ Նոյին Բարձրութիւնները ապարանքին պարտէզը մտնելով ընդունեցան այն Սեւ Լեռնցի ուսանողներուն կողմէ որոնք մայրաքաղաքիս օսմանեան բարձրագոյն վարժարանները կը յաճախեն։ Նիքոլա իշխանը սապէս բարեւեց զանոնք. «Տոպր աւչէ Ջէրնակորցի»։ Սեւ Լեռնցիները պատասխանեցին երեք անգամ «Ժիվիօ» (կեցցէ՛) գոչելով։ Ասոնցմէ Պ. Ալեքսանդր Մարթինովիչ, ուսանող Սուլթանիէ վարժարանին, յառաջանալով՝ հաղուագիւտ ծաղիկներու փունջ մը մատոյց իշխանուհիին և բարի գալուստ մաղթեց։ Նոյին Բարձրութիւնները գոհունակութիւն յայտնեցին։ Նիքոլա իշխանը ու որդին խօսակցեցան ուսանողներուն հետ, անոնց ընտանիքին վրայ խօսելով և խրատներ տալով։ Ցետոյ մտան ապարանքը, սքանչացում յայտնելով անոր հանգստաւէտութեանը և շքեղ կահաւորմանը համար։ Կէս գիշերէն ժամ մը ետքը սեղան մը տրուեցաւ ապարանքին ստորնայարկի մեծ սրահին մէջ։ Պատուոյ տեղը բազմած էր Նիքոլա իշխանը՝ աջ կողմը ունենալով արտաքին գործոց նախարարին կինը՝ Տիկին Վուքովիչ և ձախ կողմը Սեւ Լերան դեսպանին կինը՝ Տիկին Պաքիչ։ Իշխանին դիմացը բազմած էր Միլենա իշխանուհին որուն աջ կողմը Թիւրխան փաշան և ձախ կողմը՝ Սեւ Լերան արտաքին գործոց նախարարը՝ Պ. Վուքովիչ։ Ճաշի ատեն, իշխանը ու իշխանուհին անընդհատ խօսակցեցան Թիւրխան փաշային հետ, ըսելով թէ ո՛րչափ հաճոյք պատճառած են իրենց եղած փայլուն ընդունելութիւնները և Վեհ. Սուլթանին հետ իրենց ունեցած սիրալիր տեսակցութիւնը։ Ճաշէն ետքը, Բարձր. հիւրերը դիտեցին հրախաղութիւնները որոնք կը կատարուէին Թէրսանէի կողմէ ղրկուած տուպայի մը վրայ։

—Կ. Պոլսոյ դեսպանական մարմինը այսօր պիտի ներկայանայ իշխանին ու իշխանուհիին։ Էմիրկէնի ապարանքին մէջ արձանագրութեան տետրակ մը կայ այցելուներու համար։

—Տէրքոսի մետրապոլիտ Տ. Կալինիքոս, Ամասիայի մետրապոլիտ Տ. Անթիմոս և Ֆէնէրի Պատրիարքարանին առաջին քարտուղար Թանթալիտէս էֆ. երէկ Էմիրկէն երթալով յանուն Ցունաց Ս. Պատրիարքին բարի գալուստ մաղթեցին իշխանին և իշխանուհիին։

—Նիքոլա իշխանը ու իշխանուհին վաղը Պէօյիւքտէրէ պիտի երթան ռուսական դեսպանատան մատրան մէջ պատարագի ներկայ գտնուելու համար։

—Վեհ. Սուլթանը գեղեցիկ նժոյգ մը նուիրեց Միրքօ իշխանին։

ԳԵՐՄԱՆ ՎԱՃԱՌԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐՔԻՈՅ ՄԷՋ. — Պէրլինէն կը գրեն երեքշաբթի օրուան թուականով.

«Վիլհէլմ կայսրը իր ներկայութեանը ընդունեց Գանհիրէի մատենադարանին տնօրէնը՝ Պ. Մորից որ Պաղտատին ուղեւորութեան միջոցին Ն. Վեհափառութեան հետեւած էր։ Կ'ըսուի թէ այդ ունկնդրութեան առարկան են Գերմանիոյ առեւտրական ծրագիրները Արեւելքի մէջ»։

ՖՐԱՆՍԱՑԻ ԶԲՕՍԱՇՐՋԻԿՆԵՐ. — Մէսաժըրի Սենեկալ շոգենաւը 104 ֆրանսացի զբօսաշրջիկներով երէկ առտու Պոլսոյ նաւահանգիստը ժամանեց։ Այդ ուղեւորութիւնը կազմակերպուած է Բարիզի Ռըվիւ Ժէնէռալ տէ Սիանս հանդէսին կողմէ։ Սենեկալ որ Մարսիլիայէն ճամբայ ելած է, Քորսիքա ու Մէսինա ալ հանդիպեր է։ Զբօսաշրջիկները երէկ ներկայ գտնուեցան Սէլամլըքի արարողութեան և յետոյ այցելեցին Պոլսոյ զանազան նշանաւոր վայրերը։ Այսօր ալ իրենց պտոյտները պիտի կատարեն և վաղը Սեւ Ծով պիտի ուղեւորին՝ Վառնա, Օտեսա, Սեվաստոպոլ ու Նովորոսիսք այցելելու համար։ Զբօսաշրջիկները Կովկաս երթալով տասնըմէկ օր հոն պիտի մնան։ Ցետոյ Պաթում, Տրապիզոն ու Սինոպ պիտի այցելեն։ Սեպտեմբեր 10/22ին Կ. Պոլիս պիտի դառնան և երկու օր մնալէ ետքը Մարսիլիա պիտի ուղեւորին։

ԺԱՆՏԱԽՏԸ.—Առջի օրը Աղեքսանդրիոյ մէջ ժանտախտէ դէպք մը ու մահ չպատահեցաւ։

—Պուլկարիոյ առողջապահական Խորհուրդը որոշեր է վարակեալ նկատել Սամթրախանի նահանգը, ուրկէ Պուլկարիա հասնող ուղեւորները և ապրանքները պիտի չընդունուին։ Ազախու ծովի և Սեւ Ծովի ռուսական նաւահանգիստներու ժամանումները բժշկական խիստ քննութեան պիտի ենթարկուին։

—Եգիպտական կառավարութիւնը տասը օրուան քարանթինա որոշեց Պորթուկալի ժամանումներուն համար։

ՏՈՔԹ. ՍՊԻՐԱՔԻ ՓԱՇԱ ՔՈՒՄՔՈՒՊՈՒԼՕ, զինուորական բժիշկ, որ Լիվըրնօ գացած էր հիւանդութեանը պատճառաւ, երեքշաբթի գիշեր մեռեր է նոյն քաղաքին մէջ։

ՅՈՅՆ ԲԱՐԵՐԱՐՆԵՐԸ.—Տիկին Սոֆի Քիւրեճիօղլու հազար ոսկի նուիրեր է Իզմիրի յունական վարժարաններին, պայմանաւ որ ինքը որչափ ատեն ողջ մնայ, հոգաբարձութիւնը այդ գումարին համար հարիւրին չորս տոկոս մը հատուցանէ իրեն։

ԳԱՂԹԱԿԱՆՆԵՐ. — Անցեալ երկուշաբթի Իզմիր ժամաներ են հարիւր չափ իսլամ գաղթականներ։

ԱՆԱՏՕԼՈՒԻ ՆՐԿԱԹՈՒՂԻՆ.—Ինչպէս ծանուցինք, հինգշաբթի օրը տեղի ունե-

ցաւ Ատաբազարի կայարանին և քաղաքին միջև շինուելիք երկաթուղիի գիծին հիմնարկէքը։ Մասնաւոր կառախումբ մը որ դրօշներով զարդարուած էր, կէսօրէն երկու ժամ առաջ Ատաբազարի կայարան ժամանեց։ Կառախումբին մէջ կը գտնուէին Իզմիտի կառավարիչը, ուրիշ պաշտօնատարներ, Անատոլուի երկաթուղիներու տեսչութեան Խորհուրդին Նախագահ տոքթ. Ջանտէր, դեր-Նախագահ Պ. Հիւկնէն և ուրիշներ։ Ասոնք ընդունուեցան Ատաբազարի գայմագամին և պաշտօնեաներուն կողմէ։ Հիմնարկէքը կատարուելիք տեղը զինուորներ ու զինուորական նուագածուներ կեցած էին, որոնք պատիւներ ըրին։ Ատաբազարի բնակիչները և վարժարանաց աշակերտները մեծ թըւով հոն փութացած էին։ Կառախումբին ժամանման պահուն բոլոր ներկաները երեք անգամ «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեցին։ Նախը բարեմաղթութիւններ ըրաւ Վեհ. Սուլթանին համար և բոլոր ներկաները ձայնակցեցան։ Այդ միջոցին զինուորական նուագածուները կը նուագէին։ Իզմիտի կառավարիչը և տոքթ. Ջանտէր զետեղեցին առաջին երկաթեայ գիծը՝ ժողովուրդին խանդավառ ցոյցերուն մէջտեղը։ Նոյն պահուն, քառասուն ոչխարներ զենուեցան։ Արարողութենէն ետքը կառավարիչը հեռագիր մը ուղղելով կայս. պալատ ծանոյց այդ բարեբաստիկ հիմնարկէքը։ Քիչ ետքը մասնաւոր կառախումբը ճամբայ ելաւ։ Նորէն նուագածութիւն կատարուեցաւ և ժողովուրդը «Բատիշահըմ չօք եաշա» գոչեց։

—Սապանճայէն ալ կը գրեն թէ երկաթուղիի Ընկերութիւնը այդ առթիւ սեղան մը տուեր է Իզմիտի կառավարիչին և միւս հրաւիրեալներուն։ Կառավարիչը և տոքթ. Ջանտէր ու Պ. Հիւկնէն բաժակներ պարպեր են Վեհ. Սուլթանին կենացը։

ԱՐՏԱՔԻՆ գործոց Նախարարութեան Թարգման Սաատէտտին պէյ առջի օրը հոլանտական դեսպանատունը գնաց և Վիլհէլմինա Թագուհիին ծննդեան տարեդարձին առթիւ շնորհաւորական այցելութիւն տուաւ։

ՆԱՒԱՐՇԱՒԸ.— Ամէն տարի նաւարշաւին ծախքերը կարելի չէր ըլլար հասոյթներով փակել, բայց այս տարի ծախքերը հանելէ ետքը հարիւր ոսկիի չափ մը թողած է Բրինքիբօ Եոթինկ Քլիւպին, որ կանոնագրին համաձայն, այդ գումարը պիտի բաժնէ Մեծ Կղզիին աղքատներուն։

ՕԳՈՍՏՈՍԻ ՄԷՋ ՁԻՒՆ.—Խարբերդէն կը գրեն թէ նահանգին մէջ քանի մը օրէ ի վեր օդերը ցրտած են, ինչ որ արտասովոր կը նկատուի այս եղանակին մէջ։ Տէրսիմի լեռներուն վրայ ձիւն տեղացեր է։

ԵՂԵՌՆԱԴԱՏ ատեանը առջի օրը դատեց Ալի անուն մարդ մը որ անցեալները Բերայի Չիչէքճի փողոցին մէջ Ֆրանչէսքօ անուն մարդ մը սպաննած ըլլալուն համար ամբաստանուած էր։ Դատարանը նկատելով որ Ալի ինքնապաշտպանութեան համար գործած է ոճիրը, դատապարտեց զայն երկու տարուան բանտարկութեան և հինգ տարի ոստիկանութեան հսկողութեանը տակ մնալու։

ԳՈՂՈՒԹԻՒՆ.—Առջի գիշերը Ֆէնէրի պուլկարական եկեղեցին գողեր մտնելով զանազան գոյքեր գողցեր են։ Ոստիկանութիւնը քննութիւն կատարելով ո և է հետք մը չէ տեսեր թէ գողութիւնը դուրսէն կատարուած ըլլայ։

ՇԵՐԱՄԱԲՈՒԾԱԿԱՆ ՄՐՑՈՒՄ

Օսմ. Հանրային Պարտքի Վարչութիւնը հետեւեալը կը հաղորդէ մեզ.

Շերամաբուծական մրցման կանոնագրին Զ. յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, Թողեալ հասութից Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը հրատարակէ ի ստորեւ, այս տարուան մրցումին մէջ մրցանակ ստացողներու ցանկին հետ, Էտիրնէի մէջ կազմուած քննիչ Մասնախումբին տեղեկագիրը։ Պարգեւները բաշխուեցան յուլիս 24ին, կառավարական պաշտօնատան ընդունելութեան սրահին մէջ, նախագահութեամբ կուսակալ Ահմէտ Արիֆ փաշայի որուն կ'ընկերանար Րիզա պէյ (Հանր. Պարտքի տեղւոյն Վարչութեան Տնօրէնը) և ի ներկայութեան քաղաքային և զինուորական բարձրաստիճան պաշտօնատարներու և Էտիրնէի երեւելեաց։

Ահաւասիկ մրցանակ ստացողներուն անունները.

Առաջին կարգ

1.—Վարդան Վարդազարեան Էտիրնէցի (1 մանրադէտ և 10 ոսկի)։

2.—Մանուէլ Ռոտոսթոցի, (1 մանրադէտ և 6 ոսկի)։

Երկրորդ կարգ

1.—Արտաշ Թավուգչը օղլու Ռոտոսթոյէն (1 մանրադէտ և 10 ոսկի)։

2.—Սարգ էֆէնտի (1 մանրադէտ և 9 ոսկի)։

3.—Նշան Թարագճեան Էտիրնէէն, (1 մանրադէտ և 9 ոսկի)։

4.—Սարգիս Դանիէլեան Էտիրնէէն, (1 մանրադէտ և 8 ոսկի)։

5.—Եանի Լէօնտօբուլօ, Էտիրնէէն, (1 մանրադէտ և 8 ոսկի։)

6.—Պետրոս Աբրահամեան, Ռոտոսթոյէն, (1 մանրադէտ և 7 ոսկի)։

7.—Մկրտիչ Թապաքեան, Կիւմիւլճինայէն, (1 մանրադէտ և 7 ոսկի)։

8.—Յուսիկ Քեաթիպեան, Էտիրնէէն, (7 ոսկի)։

9.—Քանթարճը Հասան, (6 ոսկի)։

10.—Տիկին Աննիկ Գալուստեան, Էտիրնէէն, (6 ոսկի)։

11.—Եորկի Զաֆիր օղլու, Օրթաքէօյէն, (6 ոսկի)։

12.—Մուրատ Պօղոսեան, Էտիրնէէն, (6 ոսկի)։

«Ստորագրեալքս, ... անդամք շերամաբուծական մրցման գնահատիչ մասնաժողովին ... կազմուած ... Իրատէով, Էտիրնէի մէջ, ... կ'երթան շերամատանց մէջ քանի մը անգամներ մեր կատարած քննութեանց հետեւանքով՝ շերամաբուծական մրցման գնահատիչ մարմինին կը ներկայացնենք վերեւ դրուած ցուցակը որ կը պարունակէ վարձատրութեան արժանի շերամաբոյծներուն անունները։

Ստորագր.—Դեր-Նախագահ յանձնաժողովին՝ Թոտորաքի (կուսակալի օգնական)։ Անդամք՝ Րէուֆ (օգն. տնօրէն Հանր. Պարտքի վարչութեան)։ Գէորգ Թօրգոմեան (տնօրէն շերամաբուծական վարժարանին), երկրագործական քննիչ Ռ. Քեաթիպեան։

«Ստորագրեալքս, անդամք շերամաբուծական մրցման գնահատիչ մարմնին, որ հաստատուած է կայս. Իրատէով, ներկատողութեան առնելով քննիչ դեր-յանձնաժողովին տեղեկագիրը, կը հաստատենք անոր առաջարկութիւնները և կը յանձնենք կանոնագրով հաստատուած մրցանակները։

Ստորագր.—Նախագահ Մէհմէտ Արիֆ, կուսակալ Էտիրնէի, տնօրէն՝ Ալի Րիզա (ներկայացուցիչ Հանր. Պարտքի վարչութեան), անդամք՝ Գէորգ Թօրգոմեան (տնօրէն շերամաբուծական վարժարանին), Րէուֆ (օգնական տնօրէնի Հանր. Պարտքի վարչութեան). երկրագործական քննիչ Քեաթիպեան։»

Յանձնաժողովին տեղեկագրէն կ'երեւայ որ

Ա.—Մրցման մասնակցող 28 անձերէն 15ը մրցանակ ստացած են, որոնց 9ը դրամ և մանրադէտ միանգամայն, և 5ը՝ դրամ միայն և մէկը պատուոյ յիշատակութիւն։ Բ.—Առաջին մրցանակը (700 ղրշ. արժէքով մանրադէտ մը) տրուած է Պ. Վարդան Վարդազարեանի։ Գ.—4 մանրադէտ (500ական ղրշ. արժէքով) տրուած են Մանուէլ Օհաննէս օղլուի, Արտաշ Թավուգճի օղլուի, Սարգ էֆէնտիի և Նշան Թարագճեանի։ Դ.—4 մանրադէտ (400ական ղրշ. արժէքով) տրուած են Սարգիս Դանիէլեանի, Եանի Լէօնթօբուլոյի, Պետրոս Աբրահամեանի և Մկրտիչ Թապաքեանի։ Ե.—10,500 ղրշ.ի գումար մը բաժնուած է 14 մրցանակաւորներուն միջեւ։

17/29 օգոստ. ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ
Օսմ. Հանր. Պարտքի

ԱԶԳԱՅԻՆ

Անցեալ տարի, այս միջոցին, մասնաւոր յօդուածով մը հրաւէր կը կարդայինք Մեծ-Կղզիի կարողութեան տէր ազգայիններուն՝ Գարթալի Ս. Նշան եկեղեցին տօնախմբութեանը առթիւ հոն երթալ կատարել իրենց կիրակնօրեայ կրօնային պարտականութիւնը, որպէս զի այդ գիւղական աղքատիկ եկեղեցին բազմութեան երես տեսնէր և նիւթական ալ նպաստ մը ստանար որուն մեծապէս կը կարօտի։ Այս տարի, այդ բարեպաշտական զգացումին կը միանայ Պատրիարքական Ներկայութեան առթած հետքրքրութիւնը, և այս կրկնակ տեսակէտներով կը յուսացուի որ Բրինքիբոյի ու Հալքիի ինչպէս նաեւ Գարթալի շրջակայ գիւղերու Հայերը պիտի փութան երթալ ներկայ գտնըւիլ հանդիսաւոր Պատարագին զոր Ս. Պատրիարք Հայրը պիտի մատուցանէ վաղը առաւօտ Ս. Նշան եկեղեցին մէջ։

Թօլապ-Տէրէի վարժարանին պէս, Գարթալի եկեղեցին ալ Պատրիարքի այցելութիւն չէր ընդունած, և ինչպէս որ առաջինին համար կրթական վաղանցիկ՝ բայց գեղեցիկ հանդէս մը եղաւ Ավեն. Օրմանեան Ս. Պատրիարքին այցելութիւնը քանի մը ամիս առաջ, վաղուան Պատարագն ալ հոգեւոր սփոփանք մը պիտի ըլլայ Գարթալցիներուն համար։

Այսօր, միջօրէէն ետքը, Գարթալի Թաղ. Խորհուրդին դիւանը ու քահանան Պատրիարքարան կու գան՝ առաջնորդելու համար Ս. Պատրիարք Հայրը որուն պիտի ընկերանայ հիւրամեծար Տ. Մատթէոս վարդապետ։

Կը լսենք թէ Անատոլուի երկաթուղեաց ընկերութեան մօտ եղած դիմումի մը վրայ, մասնաւոր վակոն մը պիտի դրուի Ս. Պատրիարքին և իր ուղեկիցներուն տրամադրութեան ներքեւ։

—Մուշի ընդհ. փոխանորդ և առաջնորդական տեղապահ Տ. Բարգէն Ծ. Վ. այս առաւօտ ժամ 4ին մեկնեցաւ մայրաքաղաքէս, Լոյտի Աֆրիկէ շոգենաւով։ Տ. Բարգէն վարդապետ ուղղակի Սամսոն կերթայ, ուր նախորդ պաշտօնատեղին, ուր երեք օրի չափ մնալէ ետքը, պիտի ուղեւորի Տրապիզոն և անկէ Մուշ։

—Տիարպէքիրէն պաշտօնական թղթակից մը կը գրէ մեզ. «Տեղւոյս ազգայինները տեսնելով որ Պատրիարքարանը ուշադրութեան չառներ իրենց հանրագիրները, այս օրերս ինքնաբերաբար կազմեցին առժամեայ Քաղ. Ժողով մը և Թաղ. Խորհուրդ մը, որպէս զի քիչ ատենէն՝ անոր միջոցաւ՝ պաշտօնապէս բողոքեն Պատրիարքարան, Եղիկէլ վարդապետի արարքներուն դէմ։ Վերջին անգամ ընդարձակ բողոքագիր մըն ալ ղրկուեցաւ Որբանոցին Հոգաբարձութեան կողմէ. տեսնենք կրօն. Ժողովը այդ գիրն ալ կարեւորութենէ զուրկ պիտի համարի՞»։

—Շրջանաւարտներու քննիչ Յանձնաժողովը Ս. Պարիսըքէ Հօր կողմէ հրաւիրուած է յառաջիկայ երկուշաբթի օր ի նիստ գումարուիլ Ազգ. Պատրիարքարանին մէջ և ձեռնարկել մայրաքաղաքիս ազգային վարժարաններու երկսեռ շրջանաւարտներուն քննութեանց։

—Բաղչէ Խնդրակատար վանքին ազգ. որբանոցին տարեկան քննութիւնները կատարուեր են օգոստոս 2ին, առաջն. փոխանորդ Տ. Եղիշէ Վ. Չիլինկիրեանի Նախագահութեամբ, դպրոցական պարզ հանդէսով մը։ Որբանոցին Հոգաբարձութիւնը վանքին մէջ սեղան մը տուեր է քիւսունի չափ հրաւիրեալներուն որոնք ամբողջ օրը ներկայ գտնուեր էին քննութեանց, քաղաքէն մինչեւ Խնդրակատար երթալով յատկապէս։ Քննութեանց արդիւնքը գոհացուցիչ եղեր է։

—Ուսումնական Խորհուրդին առաջարկութեան վրայ՝ Ս. Պատրիարք Հայրը յանձնարարած է Բերայի Թաղ. Խորհուրդին հարկ եղած դիւրութիւնները ընծայել Համամճեան Պետրոս էֆ. անուն ուսուցչին՝ Բերայի Արշեստանոցին մէջ տոմարակալութեան և առեւտրական թըղթակցութեանց համար կիրակնօրեայ դասընթացք մը հաստատելու։

—Աղեքսանդրապոլի Հայերը մեծ գայթակղութիւն մը ունեցեր են, կը գրեն մեզ Թիֆլիզէ, որովհետեւ իրենց քաղաքին համար անսովոր դէպք մը պատահեր է, հարուստ ծնողքի զաւակ աղջկան մը առեւանգումը... աղքատ դերասանի մը կողմէ։ Դերասանը, Ց. Ստեփանեան, նոյնքան աննշան է եղեր իր արուեստովը՝ որքան աղջկան հայրը, Մ. Ջիթողցեան, հանրածանօթ իր հարստութեամբը։ Աղջիկը, 15 տարեկան, շնորհագեղ ու սիրուն, նահապետական վարքուբարք ունեցող իր ընտանիքին ծոցին մէջ մեծցած, տարիէ մը ի վեր լրին սէր մը ունի եղեր երիտասարդ դերասանին համար, որուն բեմական շարժուձեւերն ու խօսուածքը հմայեր են զինքը, այն աստիճան որ Ստեփանեանին Պագու այցելած միջոցին՝ քանի մը նամակներ գրեր է անոր, իր հրայրքը յայտնելու, և անոր վերադարձին՝ երկու-երեք կարճատեւ տեսակցութիւններ ունենալով իրարու հետ, որոշեր են իրենց փախուստի օրն ու ատեը։

Բայց երկու սիրահարները, իրենց հօլուերդութեան մէջ, հաշուի չէին առած ծնողական խստութիւնը, և հազիւ օրուան մը ճամբով հեռացած Աղեքսանդրապոլէն ու իրենց մեղրալուսնի բոյնը դեռ չգտած, Օրթաքիլիսէ գիւղին մէջ յանկարծ դէմերնին կը գտնեն աղջկան եղբայրները,— անշուշտ բերբերով ու գաւազաններով,— ինչպէս սովորութիւն է այդ գաւառային միջավայրերուն մէջ,— որոնք աչքը փառքը ետ կը դարձնեն քոյրերնին և դերասանն ալ զոր տեղական իշխանութեան կը յանձնեն։

—Շապին Գարահիսարի առաջնորդական տեղապահ Տ. Սմբատ Ծ. Վ. որ Սեբաստիա գացած էր՝ վիճակային գործերու մասին Առաջնորդ Սրբազանին հետ տեսակցելու, իր պաշտօնատեղին վերադարձեր և նախագահեր է դպրոցական քննութեանց հանդէսին որուն ներկայ գտնուեր է կառավարիչ Շիւքրի փաշա՝ քաղաքային և զինուորական պաշտօնեաներու հետ։

ԱՐԴԻ ԱՇԽԱՐՀԱԲԱՐԸ
ԵՒ ԻՐ ԳՈՐԾՆԱԿԱՆ ՔԵՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆԸ

Տիկին Զապէլ Տօնէլեան հրատարակեց Բ. հատորը իր Գործնական Քերականութիւն արդի աշխարհաբարի բազմաշխատ գործին որուն Ա. մասը, երբ երկու տարի առաջ լոյս տեսած, այնքան ջերմ ընդունելութիւն մը գտած է ոչ միայն ազգ. վարժարաններուն մէջ, այլեւ ամէն անոնց կողմէ որոնք կը գրաղին լեզուական հարցով և արդի աշխարհաբարը կ'ուզեն տեսնել կոկուած, զտուած, և որոշ կարգ ու կանոնի մը ենթարկուած։ Համակրելի հեղինակուհին այս Բ. գիրքին մէջ ընդլայնած է Ա. գիրքով աւանդուած օրէնքները, աւելցնելով նոր մասեր առոգանութեան, ուղղագրութեան, տողադարձի, կէտադրութեան, արմատ, բարդ և ածանցեալ բառերու, ձայնաւորներու կոըուսման և փոփոխման օրէնքին, նմանաձայն, հոմանիչ և հականիչ բառերու, և մասնաւորապէս քերականական լուծման և բայերու կազմութեան վրայ։

Մեծ խնամով և մանրակրկիտ ուսումնասիրութեամբ կատարուած աշխատութիւն մըն է, որ կը բովանդակէ աշխարհաբարի անվիճելի հեղինակութեանց կողմէ ընդունուած քերականական ձեւերը և այսօրուան լաւագոյն գրողներու ի գործ դրած օրէնքները, առաջնութիւն տրուելով ժողովուրդին հետեւած այն քերականական կանոններուն ու բացատրութեան եղանակներուն որոնք նուիրագործուած են գրագէտներու գրչին տակ։ Իւրաքանչիւր դաս կը պարունակէ, իր դէմը, ընթերցուած մը և հրահանգ մը՝ որոնք իրենց պարզութեանը, յստակութեանը ու գեղեցկութեանը մէջ գրական մէյմէկ պզտիկ գոհարներ են, և քերականական կանոններու ըմբռնումը դիւրացնելէ զատ՝ կ'աւանդեն նոր և օգտակար գաղափարներ։

Տիկին Տօնէլեանի ընտրած մեթոտին շնորհիւ դեռատի սերունդը պիտի ընտելանայ իր մայրենի լեզուին էական կանոններուն և պիտի կրնայ, կարճ միջոցի մը մէջ, շարադրել անսխալ ու մաքուր, ինչ որ իր դաստիարակութեանը նպաստած առաջին բանն է։

Կը շնորհաւորենք մեր յարգելի աշխատակցուհին, իր գրական այնքան ճոխ ու երփներանգ արտադրութիւններուն հետ մէկտեղ, որոնցմով օժտած է ու կ'օժտէ հայ լրագրութեան էջերը, կրթական գործին ալ իրական ու գնահատելի ծառայութիւն մը մատուցանելուն համար իր դասագիրքերով։ Գործնական Քերականութեան այս Բ. հատորին գտնելիք ընդունելութիւնը ապահովուած կը նկատենք.— Ա. հատորին 5000 օրինակները սպառած և կրկին տպագրութեան ձեռնարկուած ըլլալով արդէն,—ինչ որ դրական ապացոյց մըն է ուսուցչական մարմնին, վարժարանական տեսչութեանց եւ ժողովրդեան գրասէր մասին գնահատմանը։

Ուսումնական Խորհուրդը, Ս. Պատրիարք Հօր յանձնարարութեան համաձայն, հետեւեալ շրջաբերականը ղրկեց մայրաքաղաքիս Թաղ. Խորհուրդներուն.

«Ուսումնական Խորհուրդը՝ Կազմական կանոնագրի տրամադրութեանց համաձայն՝ կը հրաւիրէ Պատ. Խորհուրդը որ բարեհաճի՝

«Ա.—Դպրոցական տարեգլխոյ առթիւ պատրաստել իր խնամոց յանձնուած Թաղիդ ազգային վարժարանին 1899-1900ի կրթական պիւտճէն, և մինչ ց'15 սեպտեմբերի ներկայացնել զայն Խորհրդոյս քննութեան և հաստատութեան։

«Բ.—Վարժարանիդ ներքին տեսչին կամ աւագ ուսուցչին, եթէ կան, անունները ծանուցանել Խորհրդոյս ի հաստատութիւն. իսկ եթէ այդ կարգի պաշտօնէից պէտքն զգացուելով հանդերձ, ցարդ չէք անուանած, առ այս ընտրելեաց ցանկ մը խնդրել Խորհուրդէս։

«Գ.—Վարժարանիդ մէջ առողջապահիկ կանոնաց գործադրութեան համար մեր կողմանէ նախապէս նշանակեալ բժիշկը եթէ դադրեցուցած է իր այցելութիւնները, ղեկուցանել Խորհրդոյս, որպէս զի անոր տեղ յաջորդ մը նշանակուի։

«Անհերքելի լինելով որ պատ. Խորհուրդդ պիտի փութայ մեր այսոյն հրահանգաց համաձայն կարեւորն ի գործ դնել և յայտագրել Խորհրդոյս.

Մնամք յարգանօք
Ի դիմաց Ուսումնական Խորհրդոյ
Ատենադպիր Առժամեայ Ատենապետ
Պ. Գ. ՔԻՐԻՍՏԷՃԵԱՆ Յ. ԳՈՒՐԳԷՆ

Յառաջիկայ կիրակի, 22 օգոստոս, Բերայի քարոզիչ Գեր. Տ. Հմայեակ Եպիսկոպոս Դիմաքսեան հրաւիրուած է Ս. Պատարագ մատուցանել գիւղիս Ս. Երից Մանկանց Եկեղեցւոյն մէջ ի հանգիստ հոգւոցն ննջեցելոց Գրիգորեան և Ասատուր ընտանեաց։

Ի դիմաց Թաղ. Խորհրդոյ
Պոյաճըգիւղի։
Ատենադպիր Ատենապետ
ԳՐԻԳՈՐ ՃԻՎԱՃԻՐՃԵԱՆ ՄԱՔՍՈՒՏ ՅԱԿՈԲԵԱՆ
Պոյաճըգիւղ 19 օգոստոս 1899

ԾԱՂԻԿ շաբաթաթերթի ԺԳ. տարեշրջանին 7րդ թիւը հրատարակուեցաւ այսօր հետաքրքրաշարժ ճոխ պարունակութեամբ.— Տարեկան 50, վեցամս. 25 և հատը 1 ղրշ։

Դիմել առ Մարտիրոս Տէօքմէճեան, տնօրէն Ծաղիկի, Նորատունկեան խան, Ղալաթիա։

ԹՂԹԱԲԵՐ
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Օգոստոս 30ի բերբերէն

ՌԷՆԻ ԴԱՏԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ՇՈՒՐՋԸ

Տէյլի Թէլէկրաֆ կը ծանուցանէ թէ Զօրավար Մէրսիէ՝ Ռէնի դատավարութեան վերջանալէն անմիջապէս ետքը, պիտի մեկնի Ֆրանսայէն՝ Անգլիա հաստատուելու համար։ Այս նպատակով Փալմութի հարաւային կողմերը ագարակ մըն է գնած։ Զօրավար Մէրսիէի կինը անգլիացի է։ Անգլիական թերթին այս լուրը կերպով մը առնչութիւն ունի վերջին օրերս հոս ու հոն տարածուած այն տեղեկութեան հետ, որուն համեմատ լըր թէ Մերսիէ զօրավարը՝ որուն մասը յայտնալէս կ'երեւայ Տրէյֆիւսի դատին ստացած բոլոր երեւոյթներուն մէջ, ծերսի փախած է։ Ամէն պարագայի մէջ, Մերսիէ գիրքը շատ խախտած է այս պահուս։

—Միւս կողմէ, Բարիզեան թերթի մը Ռէնի թղթակիցը կը գրէ թէ զօրավար Մէրսիէ, Կոնզ և Ռօժէ՝ բոլոր անցած դարձած դէպքերուն պատասխանատուութիւնը տը Պուատէֆռ և Սօսիէ զօրավարներուն վրայ պիտի ձգեն, առարկելով թէ անոնց հրամաններուն հնազանդելու համար ըրած էին ամէն բան։

—Մաթէնի Լոնտոնի Թղթակիցը շատ հետաքրքրական հեռագիր մըն է ղրկած իր թերթին։ Լոնտոնի մէջ, կ'ըսէ Թղթակիցը, բոլոր դիւանները այս միջոցիս արտակարգ ոգեւորութեան մը մէջ են։ Ճենթըլմէններ գրաւ կը բռնեն շարունակ, հիմնուելով այն հեռագիրներուն վրայ՝ որոնք Ռէնէն կը հասնին ժամէ ժամ։ Ոմանք Տրէյֆիւսի անպարտ արձակման կողմն են, ոմանք ալ դատապարտութեան։ Եւ ամէն օրուան նիւթին թողած տպաւորութեան համեմատ, գրաւները կը փոխուին։ Օրինակի համար, երբ Պէրթիյեօն իր վկայութիւնը տուաւ Պուատրոյէն վրայ, Տրէյֆիւսի անպարտ արձակման մասին դրուած գրաւները շատ տկարացած էին. ոչ ոք կ'ուզէր աւելցնել։ Բայց, երբ հարբէմպաշեա Թրէյթէթէր երեւան հանեց այն մեքենայութիւնները՝ որոնք նիւթուած էին 1894ի զինուորական ատեանին մէջ, ընդհանրապէս Տրէյֆիւսի դատապարտութեան մասին դրուած գրաւներն էին որ տկարացան։ Այս տկարացումը՝ անկէ ի վեր կը շեշտուի օրէ օր։ Թղթակիցը կ'աւելցնէ թէ նմանօրինակ գրաւներ բռնուած են նաեւ Թրանսվալի և Անգլիոյ միջեւ ծագելիք պատերազմի մը հաւանականութեան վրայ, թէեւ ոչ այնքան ոգեւորութեամբ։

—Վիեննայէն Թայմզի ուղղուած հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Բարիզի աւստրիական դեսպանատան զինուորական կցորդ գնդապետ Շնայտէր մասնաւոր ունկնդրութեան մը պիտի ընդունուի Ֆրանց-Յոզէֆ կայսեր կողմէ։ Ինչպէս յայտնի է արդէն՝ զօրավար Մէրսիէի կողմէ Ռէնի զինուորական ատեանին առջեւ կարդացուած այն կեղծ թուղթէն ետքը՝ զոր Շնայտէր գնդապետին վերագրած էին, գնդապետը Վիեննա մեկնեցաւ՝ աւստրիական ընդհանուր սպայակոյտի պետին հետ խորհրդակցելու համար այն միջոցներուն վրայ՝ զորս ձեռք առնել պէտք պիտի ըլլար՝ առանց դիւանագիտական կնճիռ մը յարուցանելու՝ միջադէպը փակելու համար։

—Տիւ Բաթի տը Քլամ՝ դեռ անկողինը ըլլալով, պիտի չկրնայ ներկայանալ Ռէնի զինուորական ատեանին։ Եւ սակայն, որովհետեւ իր վկայութիւնը անհրաժեշտ է, գլխաւորաբար Տրէյֆիւսի փաստաբաններուն պնդումին վրայ, զինուորական ատեանը որոշեր է մասնաւոր քննիչ մը ղրկել տիւ Բաթիի տունը՝ զայն հարցաքննելու համար։ Ատեանին այս որոշման գլխաւոր պատճառներէն մէկն ալ սա է որ, տիւ Բաթի՝ հակառակ իր յայտարարութեան, միշտ կ'ուշացնէ իր գրաւոր վկայութիւնը։ Բարիզի թերթի մը խմբագիրը կը գրէ թէ այդ վկայութիւնը՝ ըլլայ գրաւոր կամ բերանացի, շատ ջախջախիչ յայտնութիւններ պիտի ընէ ընդհանուր սպայակոյտին վրայ։ Խմբագիրը կը յայտնէ թէ այս տեղեկութիւնը ստացած է նոյն ինքն տիւ Բաթիի տղէն։ Ատեանին նշանակած մասնաւոր քննիչը ով որ ալ ըլլայ (հաւանաբար Թավէռնիէի մասին զրոյց կը շրջի արդէն) Տրէյֆիւսի փաստաբաններուն կողմէ պիտի ընդունի հարցարան մը՝ որուն պատասխանները տիւ Բաթի պարտաւոր պիտի ըլլայ տալու։

Հեռագիր
ԱՅՍ ՕՐՈՒԱՆ

Ռէն, 1 սեպտ.—Ատեանը բացուեցաւ ժամ 6.15ին։ Ներս մտցուցին Ժէռմէն անուն վկայ մը, որ Պ. Պօպբէնի քննութեան տեղեկագրին մէջ նշանակուած է։ Ժէռմէն որ ձիամարզիկ է, պատմեց թէ 13 կամ 14 տարի առաջ Միւլհաուզ բնակած ատեն ձի մը տարեր է Տրէյֆիւսի որ գերման բանակին ռազմափորձերուն ներկայ կը գտնուէր Հալզայնի մէջ և գերման թնդանօթածիգներուն նշանաւութիւն կը սորվեցնէր։ Էնֆէրմիէն մարդ մը ըսեր է իրեն թէ ատիկա Տրէյֆիւսն է։ Այդ անձը հարցաքննուելով յայտարարեց թէ ինք բնաւ այդ տեսակ բան մը չէ ըսած։ Ժէռմէն ըսաւ թէ Բարիզի Պուա տը Պուլոնեի մէջ Տրէյֆիւսը տեսնելով ճանչցած էր։ Ցետոյ լսուեցաւ Պ. Բիւլման որ Միւլհաուզի մէջ վարձու կառքերու տնօրէն է և այն ատեն վկայ Ժէռմէնին տէրն էր։ Պ. Բիւլման ըսաւ թէ ինք ձի վարձած չէր Տրէյֆիւսի։ Պ. Լապոռիի մէկ հրամանին պատասխանելով, Ժէռմէն տարտամ խօսքեր ըրաւ և շփոթեցաւ։ Մասնաւոր դոմիսէր Ֆիշէր հրաւիրուելով պատմեց թէ ինք Պուածի մէջ երեւան հանած էր Թոմաս անուն զինուորի մը մատնութիւն՝ Ռօպէն ռումբին վերաբերմամբ, մատնութիւն մը որ անիրաւաբար վերագրուած էր Տրէյֆիւսի։ Վիլլոն, որ Պրյեօ զօրավարին վկայութեանց ատեն երբեւ վկայ կոչուած էր, Պօպբէնի քննութեան մէջ ալ վկայ նշանակուած ըլլալով նորէն հրաւիրուեցաւ։ Վիլլոն որ Կոնֆլլի մէջ աղեգործ է, պատմեց թէ տասը տարի առաջ Պէրլինի Օթէլ Սանթրալը գտնուած միջոցին լսեր է երկու գերման սպաներ որոնք կ'ըսէին թէ Տրէյֆիւս քիչ ատենէն Գերմանիոյ պիտի յանձնէ ֆրանսական բանակին շարժման յատակագիծը։ Ամբաստանեալին փաստաբանները զանազան հարցումներ ըրին և վկան չկրցաւ ցոյց տրուած Թուականին Պէրլինի մէջ իր ներկայութիւնը արդարացնող պատճառ մը մէջ բերել։ Ուրիշ վկաներ հարիւրապետ Մուան ու Պէռնհայմ և տեղակալ Պուրեւէ պատմեցին թէ խնդրի նիւթ եղած Թնդանօթը 1894ին Շալոնի բանակետղին մէջ փորձըւած էր՝ հետեւակ զօրքերու բոլոր սպաներուն ներկայութեանը։ Գալով Նշանաւութեան Հրահանգին, բաւական թուով օրինակներ չգտնուելուն համար, ընդօրինակել տրուելով բաշխուեցաւ բոլոր սպաներուն և ենթասպաներուն։ Այդ Հրահանգը գաղտնի բան մը չէր պարունակեր։ Զօրավար Սէպէռ մանրամասն տեղեկութիւններ տուաւ Պոատրոյին նշանակած թուղթերուն վրայ։ Ըսաւ թէ «խորոբնէօմաթիք» զսպակին փորձերը 1888ին կատարուած են և թէ իրեղէն մը երբ չկնուի, անոր մանրամասնութիւնները շատ կը հասնին չահագրգռուողներուն ականջը։ Վկան հաստատեց թէ Թնդանօթաձիգ զինուորական մը չի կրնար դործածել Պոատրոյին մէջ եղած բացատրութիւնները, որոնք ցոյց կու տան մեծ տգիտութիւն մը Թնդանօթաձգութեան համար։ Տիւքրօ հրամանատարը ըսաւ թէ Տրէյֆիւսը ճանչցած է զինուորականվարժարանին մէջ։ Վկան յարեց թէ վարժարանին մէկ ուսուցիչը օր մը տեսութիւն մը ըրած էր Թնդանօթաձգութեան նոր գիւտերուն վրայ. թէ քանի մը օր ետքը Պուա տը Պուլոնեի մէջ Տրէյֆիւսի հանդիպելով առաջարկեր է անոր լրացնել նոյն ուսուցչին կողմէ տրուած տեղեկութիւնները և թէ ճաշի հրաւիրած էր զայն։ Տրէյֆիւս չէ գացեր։ Վկան յարեց նաեւ թէ քանի մը օր ետքը նորէն հանդիպեր է Տրէյֆիւսի որ ըսեր է իրեն թէ Թընդանօթաձգութեան վրայ նոր գործ մը կը Թարգմանէ և թէ այդ խրոզութիւնները լրտեսութիւնը չեն հաստատեր։ Հարթման հրամանատարը մասնագիտական բացատրութիւններ տուաւ Պոատրոյին վրայ և միւս վկաներուն պէս եզրակացուց թէ Պոատրոյին հեղինակը Թնդանօթաձիգ սպայ մը չի կրնար ըլլալ և թէ Տրէյֆիւս անմեղ է։ (Յուզաւմ)։

ԲԱՐԻԶ.— Հարցաքննիչ-դատաւոր Ֆապրի քննութիւնը բաւական առաջացած ըլլալով, կառավարութիւնը մօտերս պիտի որոշէ Ծերակոյտին գումարման Թուականը, վերջին դէպքերուն հեղինակները դատելու համար։

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԱԿՈՒՄ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Դ.	Օ. Ո.	25	15
Ամէնէն բարձր գին	»	25	16 1/2
Ամէնէն վար գին	»	25	14
Րումէլիի երկթ. զոց.	Ֆր.	123	25
Ամէնէն բարձր գին	»	123	25
Ամէնէն վար գին	»	122	25

ԲԱՑՈՒՄ 21 Օգոստ.

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Փ. Կ.	25	15
Րումէլիի Երկաթուղի	Ֆր.	123	—
Օսմանլիյէ		425	—
Ռէժի		209	—
Օսմ. Պանքա		13	20
Քրէտի Ժէնէրալ ՕԹՕմ.		2	30
Երկրագործական Պանքա		7	—
Սօս. ՕԹ. Շանծ է Վալէօռ	Ա. Ո.	3	10
Օսմ. Ապահ. Ընկ.		4	10
Թրամուէյ բաժնեթ.		645	—
» ժուիսանս		240	—
» պարտաթ.	Ֆր.	486	—
Տէրքոսի ջուրի ընկ.	»	300	—
Քարափ Կ. Պոլսոյ	»	480	—

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	19
Անգլիական ոսկի	»	109	37
Քոլ էմբէրիալ	»	90	10
Քրիմից	»	51	04
Մէճիտիէ արծաթ	»	107	35
Մէթալիք	»	95	10
Րուպլի Թղթադրամ	Օ. Ո.	8	60

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	108	32 1/2
» » » չէք	»	109	17 1/2
Բարիզ » »	Ֆր.	23	16 1/2
» » » չէք	»	22	98
Պէրլին անտոկոս չէք	Մարք	18	52
Վիեննա չէք	Ֆիոր.	10	96 3/4

Պայպըլ Հաուզի հրատարակութիւնները կարդալ Դ-րդ երեսը։

Տր. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ
ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ
396, Մեծ փողոց Բերա, 396
Տեսնել 4րդ Երեսը

ԱՂՋԿԱՆՑ ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳՈԼԷՃ
ԻՒՍԿԻՒՏԱՐ

Սոյն հաստատութիւնը պիտի բացուի սեպտեմբեր 19ին, երեքշաբթի։ Կ'ակընկալուի որ գիշերօթիկ աշակերտուհիները ներկայ պիտի գտնուին Գոլէճին մէջ սեպտեմբեր 18ին, երկուշաբթի։ Աւելի տեղեկութիւններ կարելի է ընդունիլ դիմելով Գոլէճին՝ Իւսկիւտար, կամ նամակով առ տնօրէնուհին, խնամով Պայպըլ Հաուզի, Ստամպոլ։

435 5—20

ԻԼԱՆ

ԽԱՋԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասսաի Շահանէնէ պիր սէնէ միւտտէթլէ միւպայեա օլընաճագ լահմ վէ թէֆէրուաթընըն միւնագասասընա պաշլանըլաըղընտան վէ գաւարը մահը հալ րումինին եիրմի ալթընճը բէնշէնպիհ կիւնիւ վիրիլեճէկ կիւնտէն իթիպարէն Թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթասհապէն եւմը մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ տօգուզա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշարիւլէյհա կէլմէլէրի իլան օլընուր։

Ֆի 18 աղըստոս սէնէ 315
3—3

ԻԼԱՆ

ԽԱԶԻՆԷԻ ԽԱՍՍԱԻ ՇԱՀԱՆԷ

Խազինէի Խասաի Շահանէնէ միւպայեա օլընաճագ եուլաֆըն միւնագասասընա պաշլանըլաըղընտան վէ մահը հալը րումինին եիրմի աէօրթընճի սալը կիւնիւ գարար վիրիլէճէկկիւնտէն իթիպարէն Թալիպ օլանլարըն թէէմինաթ աքչէսինի վէ եա միւթէպէր քէֆալէթնամէյի միւսթասհապէն եւմը մէզքիւրտէ նիհայէթ սաաթ տօգուզա գատար Խազինէի ճէլիլէի միւշարիւլէյհա կէլմէլէրի իլան օլընուր։ Ֆի 18 աղըստոս 315
3—3

ՏԻԵԶԱՐԻ ԳԻՆԻՆ ՈՒ ՕՇԱՐԱԿԸ

ԼԱՔԹՕ-ՖՈՍՖԱՏ ՏԸ ՏՅՈՒԶԱՐ

VIN et SIROP de DUSART

Տիեզարի գինիին ու օշարակին մէջ գտնուած լաքթօ-ֆոսֆադ որ չեն ա- մենէն ազդեցիկ վերանորոգիչն է։

Ոսկրաթելք տղայ ոսկորները կը շինէ ու կը զօրացնէ. ուժ կուտայ թոյլ և ծուլացեալ տղոց։

Եղէ կիները այս գինին ու օշարակը խմելով չեն յոգնիր ու չեն փախեր և առողջ կորովի տղաք կը ծնին։

Լաքթօ-ֆոսֆադը սնունդներուն կա- թը կը չափուցանէ և տղաքը կը պաշտպանէ ընդհանուր ամեն հիւանդութեանց։ Իր ազ- դեցութեամբ, ակռաները շուտ կը բուս- նին։ Փարիզ, Վիվիէն փողոց։ A.

ՏՈՔԹԼՈՐ ՀԱՐՄԱՆՏԱՍ

Կը ծանուցանէ թէ, հինցած և նոր սկսած ջերմամիզութիւնը և անկից առաջ եկած ամեն կարգի հիւանդութիւնները, բոլորովին նոր մեթոտով մը հինգ վեց օր- ուան մէջ կատարելապէս կը բժշկէ, ա- ռանց հիւանդին ցաւ զգացնելու. անոնք որ կը տարակուսին, բժշկուելէ վերջ կըր- նան վճարել բժշկութեան վարձքը։ Հի- ւանդներն ամեն օր առաւօտէն մինչեւ ի- րիկուն կրնան ներկայանալ Տոքթէօրին դարմանատունը։ Ղալաթիա Սանտըգճըլար ճատտէսի, Գարագէօզ օթէլին դիմաց, 97 թիւ լամպաճիի խանութին վրայի յարկը։

428 5—40

ԳԼԽԱՑԱՒԻՆԵՐ

ԿՈՒԱՐԱՆԱ

GUARANA

ԿՐԻՄՕ ԵՒ ԸՆԿ.

ԴԵՂԱԳՈՐԾ Ի ՓԱՐԻԶ.

Այս բուսային ու բնական փոշին մէկ ծրարիկը քիչ մը շաքարոտ ջուրի մէջ հալեցնելով, կը բաւէ ջնջելու համար գլխացաւերը կամ ամենէն բուռն ջղա- ցաւերը, առանց վնասակար ազդեցու- թեան ստամոքսին վրայ։

Կեդրոն. ի Փարիզ, Վիվիէն փողոց, Թիւ 8 և դեղարանները A.

Տղաքները ինչպէս նաեւ չափահաս ան- ձերը մեծ հաճոյքով կը խմեն ՏՈՔԹ. ՎԻՎԻԷՆԻ «Մօրիւի ձկան իւ- ղէն» պատրաստուած հեշտալի ԳԻՆԻՆ։

ՏՈՔԹ. ՎԻՎԻԷՆԻ ԳԻ- ՆԻՆ ախորժակ կը բա- նայ, ուժ եւ արիւն կուտայ եւ մարմինը կը պարարտացնէ։ Բո- լոր բժիշկները կը յանձնարարեն զայն, իբրեւ ըմպելի մը որ Մօրիւի ձկան իւղէն աւելի զօրաւոր ազդեցութիւն ունի տկարա- կազմութեան, անարիւնութեան, ոսկրաթերու- թեան, ծիւրախտի, մորթային հիւանդութեանց վրայ եւայլն։

Կը վաճառուի բոլոր մթերանոցները։

Կեդրոնատեղին՝ ՓԱՐԻԶ, Լաֆայէթ փողոց, Թիւ 126։ 412 4—13

ՄՈՍ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլէ, Պօրտօյէ, Մէյնթ-Մալոյէն և Սէն-Նազէրէ Թիւնզ չուելիմներ

Անուանք	Թոնօ	Անուանք	Թոնօ
Բամսէյս	3000	Թիպս	2500
Ընպիս	3000	Նէրթիս	2400
Թէյպըր	3000	Օսպըրնէ	2250
Պէոնորըսս	3000	Բէրա	2250
Ծարօս	3000	Մ'ֆինքս	2000
Օամանկ	3000	Ռօսբըրնէ	1500
Մարքօթիս	2500	Պելըէս	1500

Դիմել առ Ժ. Վ. ՎԻԹՕԼ և ԸՆԿ.

Ուէթօլ խան

ՋԷՄՍ ՄՈՍ և ԸՆԿ.

568 31, Ճէյմս Սդրիդ Լիվըրփուլ

ԼԱՒԱԳՈՅՆ ՄԱՔՐՈՂԱԿԱՆԸ

HUNYADI JANOS

Անմիջական, ապահով եւ դիւրին կերպով կ'ազդէ Տիեզերահռչակ համբաւ

ԶԳՈՒՇԱՑԷՔ ԿԵՂԾԻՔՆԵՐԷՆ

Պահանջելու է հետեւեալ անունը պարունակող պիտակով շիշեր

ANDREAS SAXLEHNER

Կը ծախուի գլխաւոր դեղավաճառներուն և դեղագործներուն քով։

ՊԱՅՊԼ ՀԱՈՒՍԻ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Մեկնութիւն նոր Կտակարանի, երեք հատոր, երես 2221, գին 60 դահ.։

Բառարան Սբ. Գրոց, երես 635, 20 դահ.։

Թիթ ԼԷՎԻՍ, (Հայ. և Հայատառ Թրք.) երես 223, 4 դահ.։

Քրիստոնէական Նկարագիր (Հայ. և Հայատառ և յունատառ Թրք.) երես 283, 6 դահ.։

Բնական Աշխարհագրութիւն (Հայ. և Հայատառ Թրք.) մեծադիր և պատ- կերազարդ, երես 120, 20 դահ.։

Կենդանաբանութիւն (Հայ. և Հայա- տառ Թրք.) երկհատոր, 5 դահ.։

Բնական Աստուածաբանութիւն (Հայ. Հայատառ և յունատառ Թրք.), երես 196, 3½ դահ.։

Բեհնաուզի բառգիրք (Թուրքերէնէ Անգլ.), երես 2224. 270 դահ.։

Բեհնաուզի բառգիրք (Անգլիերէնէ Թրք.), երես 827, 100 դահ.։

Կը ծախուին Պայպլ-Հաուսի գրատան մէջ Ճինճանճըլար Եօգուշու, Պոլիս։ 173

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷ

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՐԹԵՒԵԿՈՒԹԵԱՆ ՑՈՒՑԱԿ

1899 Մայիս 20էն սկսեալ մինչեւ յնոր տնօրինութիւն

Եւրոպական եզերքէն Կամուրջ

11 — Միրկ. Ռ.հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պշկ. 20
11 — Ենիմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. սթն. պօյճ. պիտի հաղորդակցի 43
11 45 Պօյճ. Ռ.հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պշկ. 34
11 45 Ենմ. մէզպ. պէօյք. քրճպ. Թրպ. ենք. միրկ. պիտի հաղորդակցի 46
12 30 Մրկ. Ռ.հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պշկ. 18
11 55 Պէօ՞ք. պէյզ. բշպհ. ենք. գնլ. Ռ.Ա.հիս. գնտ. վանք. չնկ. պէյլ. զգկ. Սկտ. 44
12 30 Ենմ. մէզպ. պէօյք. Թրպ. ենք. սթէն. պօյճ. պիտի հաղորդակցի պշկ. 40
12 45 Ռ.Ա. զվզ. ենմ. մէզ. պէօյք. Թրպ. պէյզ. բշպ. չպզ. գնլ. Ա. հիս. գնտ. պշկ. 17
1 15 Պօյճ. Ռ. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պէշ. 20
1 30 Ենմ. մզր. պէյթտ. Թրպ. ենք. էմրկ. պշկ. 21
2 15 Էմրկ. Ռ. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պշկ. 33
2 03 Ռ. Ա. զվք. ենմ. մզր. պէյթտ. Թրպ. ենք. սթէն. պօյճ. 43
3 10 Պօյճ. Ռ. Հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պշկ. 18
2 42 Պէյզր. պէյզ. բշպ. չիպ. Ա. հիս. գնտ. պշկ. 46
4 — Միրկ. Ռ. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պշկ. 21
4 — Ենմ. մզր. պյթտ. Թրպ. ենք. սթն. պօյճ. 40
4 40 Պօյճ. Ռ. հիս. պէպ. արն. գրչ. օրթ. պշկ. 33
5 30 Ենմ. մզրպ. պէյթտ. Թրպ. ենիք. միրկ. Ռ. հիս. պէպ. արնվ. օրթ. պէշկ. 45
6 30 Պէյզ. ենք. զանլ. միրկՌ. Ա. հիս. զանտլ. պէպ. արնվ. չէնկ. պէյլ. Դուզկ. սկիւտ. 20
6 45 Ռ. Ա. զավ. ենմ. մէզր. պյթտ. Թրպ. ենք սթէն. պօյճ. Ռ. հիս. պէպ. արնվ. Դրչ. օրթ. պէշկ. 23
7 30 Ենմ. մզր. պյթտ. Թրպ. պյզ. բշպ. ենք. գնլ. Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկլ. պէլլ. զգկ. պշկ. 34
8 36 Ռ. Ա. զավ. ենմ. մէզր. պյթտ. Թրպ. պէյզ բշպհ. չպք. զանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չէնկ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ. 17
9 — Ենմ. մզրպ. պյթտ. Թրպ. ենիք. սթէն. միրկ. Ռ. հիս. պէպ արն օրթ պէշկ 18
10 — Եէնմ. մէզար. պէօյք. Թարապ. եէնք. պօյաճ. ր. հիսար պէշիք։ 44
10 35 Միրկ. պօյճ. պէպ. արն. գրչ. օրթ. 46
11 — Ենմ. մէզր. պէյթտ. Թրպ. ենիք. միրկ. Ռ. հիս. արն. պէշկ։ 21

Ասիական եզերքէն Կամուրջ

10 45 Պէյզ. Ա. հիս. գնտլ. վանք. չէնկ. պէյլ. զգկ. սկիտ. 45
11 15 Պէյզ. փշպհ. չպքլ. զանլ. Ա. հիս. հե- տեւեալ շոգենաւին պիտի հաղորդակցի 21
11 45 Ա. հիս. գնտ. վնիք. Ջնկ. պէյլ. Դզկ. պշկ. 33
12 15 Պէյզ. բշպհ. ենիք. զանլ. Ռ. Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ։ 44
1 30 Պէյզ Փշպհ Չպքլ Գասլ ա Հիս պէշկ։ 17
2 — Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկ. պէյլ. զգկ. պշկ՝ 45
3 15 Ջնկլ. պէյլ. զգկն. սկիւտ։ 17
3 — Պէյզ. փշպհ. չպքլ. զանլ. Ա. հիս. գնտ. պշկ։ 46
3 30 Ա. հիս. գնտլ. վնք. չնկ. պէյլ. զգկ. պշկ։ 34
4 30 Պէյզ. փշպ. չպքլ. գնլ. Ա. հիս. ծնտ. սկ. 44
5 — Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զգկ. պշկ. 43
6 30 Պէյզ. ենիք. զանլ. միրկ. Ռ. Ա. Հիս. գնտ. պէպ. արնվ. չնկ. պէյլ. զգկ. սկիտ։ 20
8 — Պէյզ. փշպ. ենիք. զանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չէնկլ. պէյլ. զգկ. պէշկ։ 34
9 15 Պէյզ. փշպ. չպքլ. զանլ. Ա. հիս. գնտլ. վնիք. չնկլ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ։ 17
10 10 Ա հիսարէն ուղղակի կամուրջ։ 45
10 30 Պէյզ. ենիք. զանլ. Ա. հիս. զանտ. չնկլ. պէյլ. զուզկ. սկիւտ. 33
11 10 Վանիգիւղէն ուղղակի կամուրջ։ 34

Կամուրջէն Եւրոպական եզերք

11 45 Պէշկ. օրթ. գրչ. արն. պէպ. Ռ. հիս. պօյճ. ենիք. Թրպ. պէյթտ. մզրպ. ենիմ։ 21
12 20 պէշկ. օրթ. արն. պէպ. Ռ. հիս. միրկ. 20
12 45 պէշկ. միրկ. սթէն. ենիք. Թրպ. պյթտ. մզրպ. ենիմ. Ռ. Ա. զավար։ 43
1 15 Օրթ. գրչշ. արն. պէպ. Ռ. հիս. միրկ։ 33
1 20 Սկիտ. Ա. հիս. գնլճ. չպքլ. փշպհ. պէյզ. պյթտ։ 46
2 05 պէշ. օրթ. արնվ. պէպ. Ռ. հիս. պօյճ։ 18
2 30 Պշկ.պյճ. ենիք. Թրպ. պյթտ. մզր. ենիմ։ 40
3 15 Օրթ. արն. պէպ. Ռ. հիս. միրկ։ 21
3 35 Սկիտ. զգկն. օրթ. պէյլ. չնկլ. արնվ. գնտլ. Ա. Ռ. Հիս. գնլճ. միրկ. ենիք.փշպ. պէյզ. Թրպ. պյթտ. մզր. եմ. Ռ. Ա. զվք։ 23
3 30 Պէշկ. օրթ. գրչշ. արնվ. պէպ. Ռ. հիս. միրկ։ 33
4 — պէշկ. միրկ. սթէն. ենիք. Թրպ. պյթտ. մզրպ. ենիմ։ 45
4 45 պշկ. զգկ. պէյլ. չնկլ. արնվ. պէպ. գնտ. Ա. Ռ. Հիս. գնլճ. սթէն.ենք. փշպ. պէյզ։ 20
6 — պէշկ. օրթ. գրչշ. արն. պէպ. Ռ. հիս. պօյճ. ենիք. Թրպ. պէյթտ. մզրպ. ենմ. 34
6 30 Իսկ. քուզկ. պէյլէր. չէնկէլ. քանտ. ա. հիսար քանլճ. ենիք. պէյքօզ։պէօյ. մէզպ. եէնիմ. ր. ա. զավազ 17
7 — պէշկ. օրթք. գրչշ. արնվ. պէպ. ր. հիս. միրկ. սթէն. ենիք. Թրպ. պէյթտ. մզրպ. ենիմ։ 18
8 30 պշկ. օրթ. արնվ. պէպ. Ռ. հիս. պօյճ. ենիք. Թրպ. պէյթտ. մզրպ. ենիմ։ 44
9 15 Պէպ. ենիք. Թրպ. պյթտ. մզրպ. ենիմ։ 21
9 40 պշկ. օրթ. գրչ. արնվ. պէպ. Ռ. հիս. միրկ 46
10 05 միրկ. ենիք. Թրպ. պյթտ. մզրպ. ենիմ. Ռ. Ա. զավզ։ 40
10 20 պէշկ. գնտլ. Ա. հիս. զանլ. չպքլ. փշպհ. պէյզ. մզրպ. Ռ. Ա. զավզ։ 43
10 35 Պէշկ. օրթ. գրչշ. արնվ. պէպ. գնտլ. Ա. Ռ. հիս. զանլ. միրկ. ենիք. փշպհ. պէյզ։ 23
10 55 Պէպ. Ռ. հիս. պօյճ. սթէն. ենիք. Թրպ. քիրճպ. պէյթտ. մզրպ. ենիմ։ 17
11 20 պէշկ. օրթ. գրչշ. արնվ. պէպ. Ռ. հիս. միրկ. ենիք։ 18
11 45 Ենիք. Թրապ. պէյթտ. մէզրպ. ենիմ։ 46
12 — Պէպ. Ռ. հիս. պօյաճ. սթէն. ենիք։ 33
12 — պէշկ. օրթ. գրչշ. արնվ. Ռ. Հ. ենիք։ 34

Կամուրջէն ասիական եզերք

1 — Պէշկ. զգկն. պէյլ. չէնկլ. վնիք. գնտիլ. Ա. հիս։ 45
1 20 Սկիտ. ա. հիս. զանլ. չպք. փշպ. պէյզ։ պէյթտ։ 46
2 35 Սկիտ. զգկն. պէյլ. չնկլ. վնիք. գնտլ. Ա. հիս։ 34
3 — պշկ. Ռ. հիս. զանլ. չպքլ. փշպ. պէյզ։ 44
2 45 Կամուրջէն ուղղակի Չէնկէլ քէօյ։ 17
3 35 Սկիւտ. զգկն. օրթ. պէյլ. չէնկ. արնվ. գնտլ. ա. ր. հիս. զանլ. միրկ. ենիք. փշպ. պէյզ. Թրպ. պյթտ. մզրպ. եմ Ռ. ա. զավ։ 23
4 20 ուղղակի վանիք ա հիսար։ 43
4 45 պէշ. զգկն. պէյլ. չնկ. արնվ. պէպ. գնտլ. ա. Ռ. հիս. զանլ.սթէն.ենիք. փշպ.պէյզ։ 20
6 30 Սկիտ. զգկ. պէյլ. չնկ. գնտլ, ա. հիս. գնլ. ենիք.պէյզ. պյթտ. մզրպ. ենիմ. Ռ. ա. զվզ 17
8 45 պէշ. զգկ. պէյլ. չէնկ. վնիք. գնտլ. ա. հիս. զանլ. չպքլ. փշպհ. պէյզզ։ 33
9 25 Սկիտ. զգկն. պէյլ. չնկլ. վնիք. գնտլ. ա. հիս. 45
10 20 պէշկ. գնտլ. ա. հիս. զանլճ. չպքլ. փշպհ. պէյզ. մզրպ. ր. ա. զավազ։ 43
10 25 պէշզ. զգկն. պէյլ. չէնկլ. վնիք։ 34
10 35 պէշկ. օրթ. գրչշմ. արնվ. պէպ. գնտլ. ր. ա. հիս. զանլ. միրկ. ենիք. փշպ. պէյզ։ 23
11 10 պէշ. պէյլ. չէնկ. վնիք. ա. հիս. փշպ.պյզ։ 45
11 40 սկտ.գնտ.ա.հիս.գնլ. չպք. փշպ.պյզ.պյթտ 44
11 55 պշկ. զգկն. պէյլ՝ չէնկ.վնիք.գնտ.ա.հիս։ 20

ՌՕՍԻԱ

ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

COMPAGNIE ROSSIA D'ASSURANCES

1881 Մարտ 20ի Կայս. Իրատէով արտօնեալ Ընկերութեան կեդրոնատեղին Բեթերսպուրկ Ընկերութեան ապարանքը, Մեծ Մորսքայա 37 Ապահովագրութեանց ճիւղեր ՀՐԴԵՀ.— ԿԵԱՆՔ.— ՓՈԽԱԴՐՈՒԹԻՒՆ.— ԱՐԿԱԾՔ.

Երաշխաւորութեան գումար	121,765,333 Ֆր.
1898 ի հասոյթք	34,775,462 »
1881 էն ի վեր Ընկերութիւնը իր ապա- հովագրեալներուն վճարած է ժամ	164,172,000 »

Ընկերութեան քննիչ ի Կ. Պոլիս Ա. ՀԻՒՐՄԻՒԶ

Ղալաթիա, Քարաքէօյ փող. (Լին տուն Մաթեոսեան)

Ընդհ. Գործակալ Թուրքիոյ համար ԹԷՕՏՈՐ ՐԷՔՔԷՆ

ՀԱՍՏԱՏԵԱԼ 1852

Տ՛՛ Ս. ԽԱՉԱՏՈՒՐԵԱՆ ԵՒ ՈՐԴԻ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ-ԱՏԱՄՆԱԲՈՅԺՔ

396 ՄԵԾ ՓՈՂՈՑ ԲԵՐԱ 396

(Եօռնի քուրնէլյօսուն կիցսյ յուշը, Վէլը Զէբրոտինեանց քով)

Կատարելագործեալ գործիքներու միջոցաւ ամենատատրին ցաւած ակ- ռաներն ... կը լեցնեն. ցաւով ցիծքը և ... պայմանաւ։

Ներտէնմար եզանակաւ, նուրբ, ճաշակաւոր, և դիմացկուն արհեստական ակռաներ կը պատրաստեն, յար և նման բնականի, ... ցատկելի, ծամելու, և ... երաշխաւորեալ։

Բերնի հիւանդութիւնք կատարելապէս կը բուժուին ինչպէս նաեւ Թրթ- րոցութիւն ... և ամենակատարելագործեալ ... միջոցաւ, առանց ցաւի ...։

Յ. Գ. Ջամանեաը կերակի օրերն ալ, (... ...) ինչպէս նաեւ ամեն օր, (... ...) հիւանդ կընդունին Բերայի գործատեղին։

Գաւառացիները կրնան գրել ... ... , Թիւ 1 ... ։

Լ'ԱՆԳՌԸ

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԵԱՆՑ ԱՄԵՆԷՆ ՀԻՆ, ՀԱՄԲԱՒԱՒՈՐ ԵՒ ՏԱՐԱԾՈՒԱԾ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆԸ

Երաշխաւորութեան գումար 147 միլիոն.	1871էն մինչեւ 1897 վճարուած գումար 239 միլիոն։

ՎԱՐՉԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴ

Գ. Գ. Կոմս Էտմոն Ջիւէ, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական, Նախագահ

» Ռուտոլֆ Հօֆօս, Դէր-Նախագահ.

» Ժոզէֆ Հօֆօս, կայս. և Թագ. մասնաւոր խորհրդական.

» Գուտմէն Նաքօ, » » » » »

» Անթուան Բրօքէշ տ'Օսթէն.

Թէոտոր Բոնճէն

Ժան տը Վէնինկ-Ինկէնհայն

Կառավարութեան Քոմիսէր

Գ. ԺԱՆ ՄԻՒՔ, կայս. և Թագ. Նախարարական խորհրդական

Ընդհանուր գործակալ. ԼԻՕՆԷԼ ԳՕՆՏԻ

ՏՆՕՐԷՆՈՒԹԻՒՆ. Բերա, Թիւնէլի հրապարակը, Սարաֆօղլուի տուն։

ԱՐԵՒԵԼՔԻ ՀԱՄԱՐ 176

ԹՈՄԱՍ ՈՒԻԼՍԸՆ

ԱՌԱՋԻՆ ԿԱՐԳԻ ՇՈԳԵՆԱՒ

Ընդմէջ Հըլի, Կ. Պոլսոյ և Օտեսայի

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ալպանօ	1069	Գօմօ	1497	Կօզօ	1011	Մալմօ	724	Րօզարիօ	186
Ալէքզօ	3607	Գօնկօ	2906	Կրօտնօ	1695	Մարէնկօ	2273	Ցարֆօ	1118
Անճէլօ	1541	Գօրսօ	895	Հիրօ	775	Մարդէլլօ	3709	Ցիքքօ	1735
Արիօսդօ	2377	Տիտօ	4311	Հիտալկօ	1581	Միքատօ	3557	Սիլվիօ	1193
Պասսնօ	1822	Տօմինօ	937	Հինտու	3720	Միլօ	1057	Սըէրօ	1200
Պօրօտինօ	1264	Տուրօ	2383	Հօրադիօ	3600	Մօնդէպէլլօ	1735	Թասսօ	1528
Պրավօ	1076	Տրաքօ	1713	Հումպէր	596	Մուրիլլօ	2419	Թ. Ուիլսըն	1548
Պրիւնօ	841	Տէնտօ	504	Իւկօ	2354	Նէրօ	1083	Թօքիօ	3827
Պըֆֆալօ	4431	Էպրօ	2464	Իտահօ	5540	Օթիօ	4100	Թօլէտօ	1470
Դէյրօ	1671	Էլտօրատօ	1520	Ճիւնօ	1080	Օնթարիօ	4036	Թօրրիտօ	487
Տալիրսօ	1387	Էրատօ	1481	Քիէսօ	1058	Օրլանտօ	1535	Ուրպինօ	2439
Գամէօ	1244	Ֆիտօ	954	Քօլըմպօ	2807	Բալէրմօ	1637	Վասքօ	1914
Գազօ	1094	Ֆրէնլանտ	1828	Քօմօ	1700	Բօլօ	510	Վօլօ	1289
Ջիրակօ	2729	Ֆլամինկօ	849	Լէօ	1053	Բրայթօ	2229	Վօլթուրնօ	2396
Սիսէրօ	1834	Ֆրանչիսքօ	4532	Լէանդրօ	2272	Բինտարօ	1663	Եէտօ	1850
Գլիօ	2697	Գալիլէօ	3060	Լիվօրնօ	1643	Րօլլօ	1613	Զէրօ	1200
Գօլօրատօ	4235	Կիլտանօ	1243	Լօրէնզօ	3191	Րոմէօ	1789		

Բլյսօ շոգենաւը, Նաւապետ Ճօնսըն, ընդհանուր վաճառքով Հըլէն հոս հա- սած է։

Քառռէկօ շոգենաւը, Նաւապետ Կրէշամ, ընդհանուր վաճառքով այժմ կը բեռնա- ւորի ի Հըլ և ամսոյս 7ին պիտի մեկնի ուղղակի Պոլիս գալու համար։

Դիմել առ գործակալս Ֆ. ՀԻՒՑ ԷՆՑ ՐԻՋՕ

Թիւ 17—18, Քէչէճիլար Միւլքէթ խան, Ղալաթիա

COMP RUSSE

NAVIGATION A VAPEUR ET DE COMMERCE

ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԵՒ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Շաբթուան երթեւեկութիւնք

Գշ. 17 29 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի։

Դշ. 18 30 Իզմիր, Բիրէ, Աղեքսանդրիա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ (հաղորդակցե- լով Աղեքսանդրիա, Բորտ-Սայիտ, Եա- ֆա, Պէյրութ եւ Քիպրոս).

Եշ. 19 31 Օտէսա ժամը 10ին միջօրէէն առաջ։

Եշ. 19 31 Ինէպօլու, Սինոպ, Սամսոն, Օրտու, Կիրասոն, Տրապիզոն, Րիզէ եւ Բա- թում ժամը 1ին յետ միջօրէի։

Ուր. 20 1 Օտէսա ժամը 4ին յետ միջօրէի. 50

ՔԻՒՆԱՐՏ CUNARD

ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ

Ուղիղ ... ... Լիվըրփուլ և Պոլսոյ մէջ

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Ումպրիա	7718	Գօթնիա	4501
Էդրուրիա	7718	Սամարիա	2574
Սէրվիա	7391	Մարաթոն	2403
Ուրանիա	7268	Ալկյա	2393
Բավոնիա	5587	Սարակոստ	2186
Սէֆալոնիա	5517	Քարիֆա	2246
Կալլիա	4809	Բալմիրա	2144
Սիթիա	4557	Թրինիտատ	1899
Ալեբբօ	2143	Մորոքքօ	1855
Ֆէստօր	1876	Ֆամանիա	1295
Նէբրասկա	1614	Լուզանիա	1230
Գազպալոնիա	4845		

Շէրպուրկ շոգենաւը, Նաւապետ Քէնպլինս, Լիվըրփուլէն Պոլսոյ նաւահանգիստը կը սպասուի դէպի սեպտեմբեր 3 (Ն. Տ.)

Դիմել առ ԹՈՄԱՍ Ջ. ՋՕԼԻ գործակալ

Thomas C. Joly

Մէյտանճէթիլ խան, Թիւ 6, 7, 8, Ղալա- թիա, Քարա Մուսթաֆա փողոց։ 571

ՖՐՆՏ. ԼԷՅԼԱՆՏ ԵՒ ԸՆԿ.

ՇՈԳԵՆԱՒԱՑԻՆ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Լիվըրփուլի և Արեւելքի մէջ երթեւեկող շոգենաւեր

Անուանք	Թօնօ	Անուանք	Թօնօ
Վիրջինիան	10500	Ֆլավիան	3500
Ռոմէնիան	10500	Եէրբէրեն	3500
Բէնդրեան	10500	Արրէօրէն	3500
Լանքաստըրեան	9000	Ալեէրեան	2500
Ֆիլատէլֆիա	9000	Արապեան	3500
Գօլօմպեան	8000	Աթէնեան	2500
Ժօրճեան	8000	Անատոլեան	2500
Գոսդոնեան	8000	Ալզարեան	2500
Ֆիրինեան	8000	Լէսպիան	2000
Ֆալէրնեան	3700	Մինեօ	900
Վալոնեան	3700	Օբօրդօ	800
Ֆլամինեան	3700	Լիսպօն	800
Ֆալպեան	3500		

Ապրանքի տէրերէն կը խնդրուի իրենց ապրանքն այլուր փոխադրելու կամ կա- թիլ ... հանելու համար ի բենց հրահանգը գրել շոգենաւուն ժամանելէն 24 ժամ առաջ։

Աւելի տեղեկութեանց համար դիմել առ ԷՏՎԱՐ ԼԱՖՈՆՏԷ

Մէհմէտ Ալի փաշա խան, Թիւ 1 Ղալաթիա

Արտօնատէր ԶԱՐԵՀ ՆՈՒՍՈՒԹԵԱՆ

«ԱՐԵՒԵԼՔ»Ի ԹԵՐԹՕՆԸ (27)

ՍԻՄՕՆ ՊՈՒՊԷ

ՄԱՆՏՐԷՆԻ ԺԱՌԱՆԳՈՐԴԸ

Ա. ՄԱՍ

Թ.

ԼԱ ՊԷԼԷԹԻ ՏԱՆ ՄԷՋ

—Ճշմարիտ է անոր ըսածը։ Իրաւ է որ ձեր մայրը թշնամիներ ունի՝ որոնք զինքը փակուած կ'ուզեն տեսնել միշտ. բայց մենք՝ որ իր բարեկամներն ենք, պէտք է որ կատարեալ շրջահայեցու- թեամբ վարուինք։ Ձեր մայրը իրաւ է որ խենթ չէ, սակայն զինքը պահած են. ճշմարտութիւնը սա է որ գլխու թեթեւ ծանրութիւն մը ունի միայն։ Ես կը յու- սայի զձեզ անոր բազուկներուն յանձնել հոս եկած ատեննիդ, բայց անկարելի ե- ղաւ։ Պէտք է սպասենք քանի մը օր։

—Լաւ, տիկին, առարկութիւն մը չեմ ըներ, սակայն ինչո՞ւ Օրիորդ Ժանիսայի տան մէջ չսպասէի։

—Սակայն շատ հաճոյալի չէ ձեր հարցումը, օրիորդ. արդեօք ինքզինքնիդ անապահո՞վ կը զգաք իմ տանս մէջ։

—Ոչ տիկին, բայց...

—Բայց ի՞նչ...

—Բայց չեմ հասկնար թէ ինչո՞ւ համար այս խորհրդաւորութիւնը...

—Սիրելի աղջիկս, ձեր կասկածը կը հասկնամ մինչեւ որոշ կէտ մը։ Երբ զիս աւելի լաւ ճանչնաք, այդ կասկածներդ իսկոյն բարեկամութեան պիտի փոխուի։ Սաչափ մը միայն ըսեմ ձեզի առ այժմ, որ երբ օրիորդ Ժանիսօ գիտնայ այն տե- ղը՝ ուր կը գտնուիք հիմայ, բնաւ չպիտի կրնաք ձեր մայրը տեսնել։

—Բայց վերջապէս ինչո՞ւ, տիկին...

—Առ այժմ չեմ կրնար այդ մասին բացատրութիւններ տալ։

—Բայց տիկի՛ն, ի՞նչ պիտի մտածեն իմ վրաս։

—Համբերութիւն։ Հոս ամենալաւ կերպով պիտի խնամուիք ու քանի մը օրէն պիտի կրնաք տեսնել ձեր մայրը։ Ասկէ զատ, օրիորդ Պէրթ, եթէ երբեք ուզէք, կրնաք անմիջապէս մեկնիլ հոսկէ....։ Եթէ կ'ուզէք, ձեզի վերա- դարձնեմ ձեր հագուստները և զձեզ մինչեւ դուռը առաջնորդեմ։ Միայն թէ, հիմակուընէ կ'ըսեմ որ պատասխանատու պիտի մնաք ապագային մէջ տեղի ունե- նալիքներուն։

Խեղճ Պէրթը, ինքզինքը դիմադրելու բոլորովին անկարող զգալով, խնդրեց Լա Պէլէթէն որ ներէ կասկածներ յայտ- նած ըլլալուն։

—Կ'ուզէի միայն, ըսաւ, հասկնալ թէ որո՞ւ հետ է գործս։

Լա Պէլէթ պատասխանեց թէ քիչ ետքը ամեն բան պիտի գիտնար. կրկնեց իր նախապէս տուած բացատրութիւննե- րը և ըսաւ թէ տարաբաղդ տիկին Մէյ- լանը թշնամիներու ձեռքը կը գտնուի և թէ իր աղջիկը՝ եթէ երբեք ուզէ աւելին գիտնալ, բոլորովին պիտի կորսնցնէ զայն։

Պէրթ՝ առարկեց թէ ինքն ալ պաշտ- պաններ ունէր, ինչպէս երաժիշտ Կը- րօսան, Կամպէ բանաստեղծը, Ֆարուա- Պէլէօզի կոմսը։

Լա Պէլէթ մեղմաղձօտ կերպով ցնցեց գլուխը և պատասխանեց.

—Կրօսա և Կամպէ սուտ բարեկամներ են, իսկ տը Ֆարուա կոմսն ալ, իր դղեակին մէջ հիւանդ պառկած ըլլալուն, բնաւ չի կրնար զբաղիլ ձեզմով։

Մէլքիոր ամեն բան սորվեցուցած էր Լա Պէլէթին՝ որ բնատուր յատկութեամբ մըն ալ օժտուած, կատարելապէս կը յա- ջողէր Պէրթը համոզելու։

Ու Պէրթ, հակառակ իր խելացիու- թեան ու բնականէն կասկածոտ ըլլալուն, կը զուշակէր թէ ի՛նչ նողկալի մարդոց ձեռքն էր ինկած։

Լա Պէլէթը նախապէս տեսած միջոցին գտնած էր անկէ, բայց տակաւ փոխած էր կարծիքը. մանաւանդ որ միտքէն ան- գամ չէր անցըներ թէ անիկա կը ստէր։

Յետոյ, չէր ուզեր բնաւ վնաս պատ- ճառել իր մօրը, բան մը՝ ուրկէ ամենէն աւելի զինքը կը զգուշացներ Լա Պէլէթ։

Բոլոր այս պատճառներով, տարաբաղդ աղջիկը որոշեց համակերպիլ իր վիճակին, համբերել դեռ քիչ մը ատեն ալ և իր տարօրինակ պաշտպանուհիին ապաւինիլ։

Մանաւանդ որ Լա Պէլէթի հիւրասի- րութենէն դանգատելու պատճառ մըն ալ չունէր։

Այդ կինը՝ հակառակ իր պաղ ար- տաքինին, շատ գորովով կը վարուէր իր պզտիկ հիւրին հետ, բան մը՝ որ կը յուզէր զայն։

Ամեն միջոց կը խորհէր զայն զբաղե- ցնելու և այդ արգելափակ կեանքին առթած բովանդակ տաղտուկը անոր չզգացնելու համար։

Շատ լաւ պատրաստուած կերակուր- ներ՝ իր ձեռքով իսկ կը տանէր անոր՝ գիրքեր, ալպոմներ, պատկերազարդ լրագիրներ կը բերէր, զբօսցուցիչ ամենքն ալ և անոր տարիքին յարմար։

Այն օրէն ետքը՝ ուր վերոյիշեալ խօսակցութիւնը տեղի ունեցած էր եր- կուքին միջեւ, երեք չորս օր հազիւ ան- ցած էր, երբ Պէրթ նորէն խռովիլ սկսաւ։

Լա Պէլէթ՝ որ անկէ առաջ շարունակ Մէյլան ընտանիքին վրայ կը խօսէր, այդ երեք չորս օրերու միջոցին բառ մը անգամ չէր արտասանած այդ մասին։

Պէրթ ի զուր կը սպասէր որ մօրը վրայ խօսի ան։

Այն թէեւ քաղցր բայց արգելափակ վիճակը որուն ենթարկուած էր, սկսած էր ազդել իր զգայուն ու փափուկ ջի- ղերուն վրայ։

Անհանգստութիւնը կը կրծէր զինքը, ու կասկածներ նորէն մտած էին իր մտքին մէջ։

Տենդը տակաւ պարուրեց զինքը ու խեղճ աղջիկը կրկին աղջի մտայոյզ, խռով վիճակին մատնուեցաւ։

Ժ.

ՀԻՆ ԳԵՏՆԱՓՈՐԻ ՄԸ ԴՈՒՌԸ

Սուրբ Պոնավանթիւրի աւերակները՝ որոնք շատ չըներ բոլորովին անհետացած են, այն ատեն՝ հնախօսներու ուշադ- րութեան առարկայ դարձած էին։

Մէնի սիրուն ու նկարչագեղ աւանին մէջ կը գտնուէր, Ֆարուա-Պէլէօզի դըղ- եակէն մէկ քիլօմէթր հեռու՝ Անուէնիսի կողմը։

Աւերակները շատ տարտամ գաղա- փար մը միայն կրնային տալ նախնի վան- քին վրայ։

Քանի մը կիսափուլ պատեր, քարե- րու կոյտեր հոս ու հոն, մլատակներ, կործանած սիւներ, արձանի կտորուանք- ներ, վերջապէս նախնի հսկայ շէնքի մը բոլոր մնացորդները։

Շրջականներու բնակիչները չէին մօ- տենար անոր՝ երկու պատճառով։

Նախ որ այդ մլատակներուն տակ ահագին ծակեր ծածկուած էին, որոնց մէջ կրնար մարդ գահավիժիլ, և յետոյ կը պատմէին թէ կմախք-վանական մը յաճախ կը պտտէր աւերակներուն մէջ՝ իր երկրաւոր կեանքը յիշելու համար։

Ինչպէս գիտենք արդէն, Մէլքիոր տիւ Ռաժօ՝ որ շատ լաւ կը ճանչնար երկիրը, ու գիտէր թէ անհանգիստ չը պիտի ընէին զիրենք հոն, իր ընկերնե- րուն հետ այդ աւերակներուն մէջ ժա- մադիր եղած էր։

Եւ որովհետեւ Լալուէթ, Մանտրէնէ, Ժօլի Կէօլ ու Քրօքոտիլ բնաւ չէին վախ- նար ուրուականներէ, ընդունած էին տիւ Ռաժօյի առաջարկը։

Մի միայն չէին կրցած հասկնալ թէ ինչո՞ւ Մէլքիոր Լալուէթի յանձնարարած էր որ հետը առնէ կոմսին այն լուսանկա- րը՝ զոր Մանտրէնէ հանած էր անոր մահուան օրը, ինչպէս նաեւ ճերմակ լաթ մը, կարմիր ներկ, հացի միջուկ և բաւական քանակութեամբ քուղ (լիթ)։

(Շարունակելի)